

**ÉFővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság**  
**16.Bf.283/2018/27.**

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Budapesten, 2019. év március hó 5. és 12. napjain tartott folytatólagos nyilvános ülés alapján meghozta és 2019. év március hó 12. napján kihirdette az alábbi

**í t é l e t e t:**

Az emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt a vádlott ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2018. év szeptember hó 12. napján kihirdetett 14.B.1615/2017/98. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott terhén megállapított terrorcselekmény bűntettének kísérletét [Btk. 314. § (1) bekezdés a/ pont] terrorcselekmény bűntettének [Btk. 315. § (1) bekezdés] minősíti.

A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 (harminc) évre súlyosítja.

Az ítélet bevezető részében a tárgyalások nyilvános megjelölését részben nyilvános megjelölésre cseréli.

A bűnjелеket a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatala Bj.53/2018. bevételi számon kezeli; a 41-es méretű, jobb lábas, fekete szolgálati bakancs tételszáma helyesen: 103., a „Bio Optica” 250 ml űrtartalmú idegenterestet tartalmazó műanyagdoboz tételszáma helyesen:104.

Az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségből a vádlottat 40.042.535,- (negyvenmillió-negyvenkettőezer-ötszázharmincöt) forint viselésére kötelezi, míg az ezen túlmenően felmerült 70.000.000,- (hetvenmillió) forint az állam terhén marad.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig letartóztatásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítja.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

**I n d o k o l á s:**

A vádlottat a Fővárosi Törvényszék 2018. szeptember 12. napján kihirdetett, 14.B.1615/2017/98. számú ítéletével bűnösnek mondta ki emberölés bűntettének a kísérletében [Btk. 160. § (1) bekezdés (2) bekezdés a), c), e), f), g) pont], robbanóanyaggal, robbantószerrel visszaélés bűntettében [Btk. 324. § (1) bekezdés a) pont] és terrorcselekmény bűntettének a kísérletében [Btk. 314. § (1) bekezdés a) pont)].

Ezért őt halmazati büntetésül életfogytig tartó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani.

Úgy rendelkezett, hogy a vádlott legkorábban 25 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamába az általa előzetes fogva tartásban töltött időt beszámítani rendelte.

Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelek sorsáról. A bűnjeljegyzék 42. tétele alatti Bosch MKM 6003 típusú kávédarálót elkobozta; míg a további lefoglalt tárgyak lefoglalását megszüntette azokat részben kiadni rendelte a vádlott, a S. M. K. Kft., illetve Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda részére; részben megsemmisítésüket, illetve tárgyleletükbe helyezésüket rendelte el.

Úgy rendelkezett, hogy a vádlott köteles az eljárás során felmerült 110.042.535,- forint büntügyi költséget az államnak megfizetni.

Az elsőfokú ítéletet kétirányú jogorvoslati támadás érte.

Az ügyész a vádlott terhére a kiszabott büntetés súlyosítása, az életfogytig tartó szabadságvesztés tekintetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének későbbi időpontban történő meghatározása, valamint a terrorcselekmény minősítésének megváltoztatása érdekében jelentett be fellebbezést.

A védő elsődlegesen felmentésért, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében, harmadlagosan eltérő minősítés és határozott tartamú szabadságvesztés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

A vádlott ugyancsak fellebbezett, melyet nem indokolt.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.29/2018/13-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta; a védelmi fellebbezéseket alaptalannak értékelte.

A fellebbviteli főügyészség rögzítette a vádlotti fellebbezés joghatályosságát, a teljes körű felülbírálat szükségességét és azt az álláspontját, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat megtartotta.

A fellebbviteli főügyészség - megváltoztatva az első fokon eljáró ügyész e vonatkozású álláspontját - az elsőfokú ítéletet megalapozottnak tartotta. Emellett azonban indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az indokolás adott részének a tényállásba utalásával egészítse ki az elsőfokú ítélet II. tényállási pontját a Belügyminisztérium ügyfélszolgálatára érkezett elektronikus levél pontos tartalmával.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges és lehetséges mértékben, széleskörűen és aprólékosan folytatta le. A bizonyítási eljárás keretében felmerült valamennyi bizonyítékot megvizsgálta, ítéletében számba vette, iratszerűen ismertette, a bizonyítékokat egyenként és más bizonyítékokkal összevetve értékelte.

A törvényszék az indokolási kötelezettségének is eleget tett. Megfelelő, részletes és logikus mérlegeléssel számot adott arról is, hogy a vádlott önmagát terhelő vallomásait miért fogadta el. Ehhez kapcsolódóan reflektált azokra a kifogásokra is, amelyek utóbb a beismerő vallomás megtételével, elfogadhatóságával, értékelésével kapcsolatban merültek fel.

A fellebbviteli főügyészség jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan vont következtetést a vádlott bűnösségére.

Az I. tényállási pontban írt cselekmény minősítése és a minősítés jogi indokolása, helyes.

A II. tényállási pontban írt cselekmény minősítése azonban anyagi jogi szabályt sért, és ezzel összefüggésben a jogi indokolás sem helytálló.

Kifejtette, hogy a II. tényállási pontban írt vádlotti elhatározás és a "mi tettük" kezdetű levélben testet öltött célzat, a terrorcselekmény büntetnének körében értékelendő. A vádlott az elhatározását követően, az állami szerv kényszerítésének céljával, 2016 októberében a robbanóanyagot birtokában tartotta. A robbanóanyaggal visszaélés jelen esetben befejezett bűncselekmény és a

terrorcselekmény eszközcselekménye. Az eszközcselekmény befejezettsége miatt a terrorcselekmény is befejezett cselekménnyé vált.

Az elsőfokú ítéletben írtakra reflektálva kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a terrorcselekmény büntetnének kísérleti szakban rekedését az alapján látta megállapíthatónak, hogy a vádlott a "mi tettük" kezdetű levélnek csak egy részét küldte el.

A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint a büntetési célok megvalósítása és a büntetéskiszabási elvek érvényesítése érdekében a vádlottal szemben súlyosabb szankció kiszabása szükséges.

Ennek indokolásaként osztotta az elsőfokú ügyészi fellebbezés érveit (1.Nyom.614/2016/222.), így azt, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlan nyomatékkal értékelte enyhítő körülményként a vádlott büntetlen előéletét, beismerő vallomását és az élet elleni bűncselekmény kísérleti szakban maradását, amely körülmények legfeljebb igen kis súllyal vehetők figyelembe a vádlott javára.

Kiemelkedő nyomatékú súlyosító körülmény azonban, hogy a vádlott két életfogytig tartó szabadságvesztéssel is fenyegetett bűncselekményt valósított meg, hogy a robbanóanyagnak, mint az elkövetés eszközének kimagasló a társadalomra veszélyessége, hogy a vádlott nem rendelkezett jövedelemmel, csavargó életmódot folytatott és, hogy az elkövetés kitartó jellegű volt.

A fellebbviteli főügyészség rámutatott arra is, hogy - a minősítéssel kapcsolatos álláspontjának megfelelően - a terrorcselekmény kísérleti szakban maradása enyhítő körülményként már nem jöhet számításba.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség összegzően azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg oly módon, hogy a terrorcselekmény büntette [Btk. 314. § (1) bekezdés a) pont] tekintetében mellőzze a kísérletet kimondását, növelje a feltételes szabadság legkorábbi időpontjaként meghatározott időt, egyebekben az elsőfokú ítéletet hagyja helyben.

A meghatalmazott védő a fellebbezést írásban megindokolta; jogorvoslatát változatlan tartalommal és iránnyal tartotta fenn.

A védő azért tett elsődleges indítványt a vádlott felmentésére, mert meggyőződése szerint az eljárásban nem nyert kétséget kizáró bizonyítottságot a vádlott cselekvőssége és bűnössége.

Véleménye szerint az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan, amely körülmény azonban a másodfokú eljárásban - bizonyítás felvételével, az iratok tartalmának megfelelően figyelembe vett bizonyítékok értékelésével és helyes ténybeli következtetések levonásával - orvosolható.

A védő számos érvet sorakoztatott fel ezen álláspontjának az igazolására.

Véleménye szerint nem kellően felderített és iratellenesen figyelembe vett tények alapján jutott az elsőfokú bíróság arra a téves következtetésre, hogy az elkövetőről készült kamerafelvételken a vádlott látható. E körben 1. számú orvosszakértő véleményére, valamint 1. számú, a 6. számú és 2. számú 2. számú tanúk vallomására hivatkozott, amelyek azt igazolják, hogy nem a vádlott követte el a robbantást. Rámutatott, hogy a törvényszék téves következtetéssel állapította meg, hogy 3. számú tanú felismerte a vádlottat a térfigyelő kamera felvételén.

A védő álláspontja szerint iratellenesen figyelembe vett tények alapján állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a "mi tettük" kezdetű üzenetben leírt anyagok és szerkezet azonos a körüton felrobbantottal és azt is, hogy a homokkomáromi ingatlanban lefoglalt anyagok és a felrobbantott szerkezet között szignifikáns összefüggés mutatható ki. E körben 2. számú vegyész és 3. számú tűzszerész szakértői véleményének egyes kijelentéseire, a robbantás helyszínén a cukor kimutathatóságának a hiányára, valamint a levélben megjelölt és az ingatlanban feltalált szögek

eltérő méretére hivatkozott.

A védő sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság annak ellenére használta fel bizonyítékként a soroksári Duna-hídnál készült, vádlott által készített felvétel tartalmát, hogy a felvételt a tárgyalás anyagává tette volna.

A védő véleménye szerint nem nyert bizonyítást, hogy a „kisstiboros” e-mail címet a vádlott használta, mert ezt igazoló bizonyítékok nincsenek a vádlott adathordozóiról lementettek között.

A védő kétségesnek értékelte a robbantás helyszínén lefoglalt, vádlott DNS-ét hordozó bizonyítékok (különösen a préselt lapka és a drótdarabok) vádlott terhére történő értékelhetőségét is, mert a robbantás és helyszínezárás, illetve a helyszínbiztosítás között eltelt idő befolyásolhatta a helyszín eredeti jellegét.

A védő részletesen érvelt amellett is, hogy a vádlott beismerő vallomása nem fogadható el döntő bizonyítékként. Kifejtette, hogy a beismerő vallomás tartalma nem áll összhangban más bizonyítékokkal, kételyek merülnek fel a vallomás önkéntessége és a vallomástétel idejére vonatkoztatott vádlotti beszámítási képesség teljessége tekintetében, továbbá azt, hogy a vádlott feltárt személyiségjegyei a beismerő vallomás tartalmát a valóságtól eltérően is alakíthatták.

A védő a II. tényállási pontban írt cselekmény tekintetében kifejtette, hogy a törvényszék iratellenesen jutott arra a következtetésre, hogy a vádlottban kialakult a robbanóanyag felhasználásával történő pénzszerzés célzata. Véleménye szerint e vonatkozásban legfeljebb az "ötlet" felmerülése állapítható meg, melyet a számítógépen megtalált, illetve az elküldött üzenetek egymáshoz viszonyított megírási körülményei, a teljes szöveg többszöri módosítása és a levél részleges elküldése is igazol.

A védő több eljárási szabálysértésként értékelt körülményt is megjelölt.

Kifogásolta, hogy a 6. számú tanú nem szabályos körülmények között ismerte fel a tárgyaláson a vádlottat.

Megítélése szerint a 6. számú tanú és 4. számú tanú figyelmeztetése nem volt törvényes, mert nem tartalmazta az önváddal kapcsolatos mentességre történő kioktatást.

Álláspontja szerint a homokkomáromi házkutatás törvényellenes mozzanatokat tartalmazott, ilyenek voltak az ablak betörése, valamint a HMTD-ként azonosított anyag lefoglalásának a körülményei.

Úgy értékelte, hogy az eljárásban a védői jogok korlátozva voltak, mert az erre vonatkozó bírói döntés ellenére a tárgyalások hanganyagát a védelem nem kapta meg; illetve a védőnek nem állt rendelkezésre elég felkészülési idő a tárgyalási jegyzőkönyvek késedelmes megküldése miatt.

A védő kifejtette, hogy az eljárást a nyomozó hatóság és az elsőfokú bíróság részéről nem tartotta pártatlannak. A nyomozás megindulásakor rendőri vezetők prejudikáló nyilatkozatokat tettek, illetve az elsőfokú tárgyaláson az eljáró bírónak is volt olyan megnyilvánulása, ami az ügy előzetes eldöntésére utalhat.

A védő a cselekmények minősítésével kapcsolatban is vitatta az elsőfokú bíróság döntését.

Meggyőződése szerint iratellenes és logikailag hibás a törvényszéknek az a következtetése, hogy a vádlott a körúton végrehajtott robbantással emberi életeket kívánt kioltani, vagyis e cselekménye célzatos, élet elleni magatartás volt. Azzal érvelt, hogy a vádlott egyebekben elfogadott vallomásának és 3. számú tűzszerész szakértő tárgyalási véleményének erre vonatkozó adatai azt igazolják, hogy a vádlott akkor hozta működésbe a robbanó szerkezetet, amikor a rendőr sértettek kihaladtak abból az 5 méteres zónából, amely a robbantás halál okozására alkalmas körzetének

tekinthető. Nem állapítható meg az élet kioltására irányuló szándék azért sem, mert a vádlott nem tett olyan kijelentést, nem tanúsított olyan utólagos magatartást, nem volt olyan személyes kapcsolata a sértettekkel és nem rendelkezik olyan személyes tulajdonságokkal, melyekből ez a következtetés levonható lenne. Nem megalapozott a fegyverszerzésre irányuló motívum ítéleti megállapítása sem, így ebből nem lehetett volna következtetni az elkövetői szándékára és annak intenzitására.

A védő tévesnek értékelte annak megállapítását is, hogy a vádlott terrorcselekményt követett el. Álláspontja szerint az állami szerv kényszerítésével kapcsolatos komoly, konkrét és közvetlen elkövetői szándék nem állapítható meg, így a terrorcselekmény egyik elkövetési alakzata sem jöhet számításba. Másodlagos érvként kifejtette, hogy amennyiben az ítélet tábla egyetért a szándék fenti tartalmának és jegyeinek a megállapíthatóságával, legfeljebb a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette [Btk. 316. § a) pont] állapítható meg a vádlott terhén.

A jogkövetkezmények tekintetében a védő észrevételezte, hogy a törvényszék nem megfelelően vette számba a büntetéskiszabás körében értékelendő körülményeket. A vádlott elfogadott nyilatkozata alapján ugyanis nem állapítható meg, hogy a robbantás során nagyszámú személy került veszélybe, mert a beismerő vallomás szerint is védelem éppen ennek elkerülésére törekedett.

A vádlotti beismerést jelentős súlyú enyhítő körülményként kell értékelni, mivel a bíróság elfogadta a vádlott beismerő nyilatkozatát.

A büntetési célok tekintetében kifejtette azt a véleményét, hogy a büntetés visszatartó ereje nem a büntetés súlyosságával áll arányban. Az általános megelőzést sem a büntetés elrettentő hatása szolgálja. Az egyéni megelőzés szempontjából figyelembe kell venni a vádlott személyiségzavarát és azt, hogy a vádlott a cselekmény társadalomra veszélyességét és súlyát megértette az eljárás tanulságaiból. Erre tekintettel a vádlott bűnösségének a megállapíthatósága esetén, a vádlottal szemben enyhébb szankció, határozott tartamú szabadságvesztés kiszabása az indokolt.

A védő mind a fellebbezésében, mind a bírósághoz utólagosan érkezett beadványában több bizonyítási indítványt is előterjesztett. Indítványozta:

4. számú és 1. számú tanúk ismételt kihallgatását;

5. számú, 7. számú, 8. számú, 9. számú, 10. számú, 11. számú tanúk személyes meghallgatását;

12. számú, 13. számú, 14. számú és 15. számú tanúk személyes kihallgatását és az általuk készített felvételek tárgyalás anyagává vételét;

16. számú tanúként történő kihallgatását;

4. számú fotó,- és videó szakértő meghallgatását, illetve annak a személynek a tanúkénti kihallgatását, aki az elkövető magasságának a meghatározása érdekében „kontroll-személyként” vett részt az eljárásban;

A 32. számú kamera felvételeinek tárgyaláson történő lejátszását;

Pszichológus és pszichiáter szakértői vélemény beszerzését annak igazolására, hogy a vádlott Asperger szindrómában szenved, amely hátrányosan befolyásolta a vádlott védekezéshez való „természetes” attitűdjét;

Toxikológus szakértői vélemény beszerzését a SOTE szakértői intézetétől, amely vélemény adásához a vádlott személyes vizsgálata is elengedhetetlen.

A másodfokú nyilvános ülésen az ügyész az átiratban írtakat fenntartotta.

Hangsúlyozta az elsőfokú ítélet megalapozottságát, az elsőfokú bíróság részéről az indokolási kötelezettség maradéktalan teljesítését. A tényállást megalapozó bizonyítékok közül kiemelte a vádlott beismerő vallomását és az azt alátámasztó szakértői véleményeket.

A védői fellebbezésében kifejtetteket alaptalannak értékelte és megfogalmazta azt a véleményét,

hogy a védelmi kifogások az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét támadják, így a másodfokú eljárásban nem vezethetnek eredményre.

A terrorcselekmény befejezett alakzatának megállapítandósága mellett érvelve kiemelte, hogy a törvényi tényállásban megkívánt célzat kialakulása megállapítható, a bűncselekmény stádiumát az eszközcselekmény stádiuma alakítja, amely jelen esetben a robbanóanyag birtoklása miatt befejezett cselekmény.

A súlyosító körülmények körében kiemelte az öt minősítő körülmény szerint is értékelendő élet elleni bűncselekmény kirívó társadalomra veszélyességét, a sértettek többszörös sérülését és a sérülések maradandó fogyatékoságot okozó voltát, az elkövetés „brutalitását” amely a robbantás helyszínének a kiválasztásában, a szerkezet repeszekkel történő szerelésében nyilvánult meg és azt, hogy a cselekmény alkalmas volt a köznyugalom súlyos megzavarására.

A másodfokú nyilvános ülésen a védő a fellebbezésében írtakat ugyancsak fenntartotta.

Elsődlegesen azt hangsúlyozta, hogy a robbantást nem a vádlott követte el. Az elkövető és a vádlott testmagasságára rendelkezésre álló adatok ugyanis jelentősen eltérnek egymástól, ami kizárja, hogy a vádlott volt az elkövető. A „mi tettük” kezdetű levélben a vádlott nem azokat az összetevőket írta le, amelyek a körúton felrobbant szerkezetből kimutathatóak voltak, ez ugyancsak azt támasztja alá, hogy a cselekményt nem a vádlott követte el. Ismét hangsúlyozta a vádlotti beismerés hitelességével kapcsolatos aggályait, mert a beismerés elfogadhatóságát a vádlott elmeállapota és személyiségjegyei kérdésessé teszik; a vádlott beismerő vallomását egyéb bizonyítékok nem támasztják alá. Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy az elkövetőt észlelő személyekkel a nyomozhatóság és a bíróság nem végzett szabályos felismertetést.

A védő változatlan tartalommal adta elő a cselekmények minősítésével és a büntetés kiszabásával kapcsolatos álláspontját.

Az ítélettel szemben bejelentett fellebbezések joghatályosak.

A vádlottnak az elsőfokú ítélet kihirdetésekor és kézbesítésekor kézbesítési megbízottja volt, részére az ügyiratokat védője útján kellett kézbesíteni. [Be. 131. § (4) bekezdés, 430. § (4) bekezdés] A kézbesítési megbízott részére szabályszerűen kézbesített iratot a kézbesítést követő tizenötödik napon kell a terhelt részére kézbesítettnek tekinteni [Be. 136. § (7) bekezdés]. A kézbesítés útján közölt ítélet ellen nyolc napon belül lehet fellebbezést előterjeszteni [Be. 582. § (3) bekezdés]. Ennek megfelelően az ilyen módon közölt ítéletekkel szemben, a védő részére történt kézbesítésétől számított 23 napon belül terjeszthet elő a vádlott joghatályos fellebbezést. A fellebbezés írásban, tehát kézbesítési íven is bejelenthető [Be. 582. § (4) bekezdés].

A tárgyaláson jelen nem lévő vádlottal az elsőfokú bíróság az indokolt ítéletet a fogva tartó intézet parancsnokán keresztül, „kézbesítési ívvel” közölte; a vádlott az okiraton, a kézbesítést követően azonnal jelezte, hogy fellebbezéssel él az elsőfokú ügydöntő határozattal szemben. Nem kifogásolható az a gyakorlat, hogy a jelzett esetben a bíróság az ítéletet a vádlottnak is kézbesíti. Ugyanakkor a vádlottnak címzett ítélet kézbesítési megbízott részére történő kiadása ez esetben sem mellőzhető, mert a vádlott oldalán fellebbezésre nyitva álló idő ez alapján határozható meg közvetlenül.

Jelen ügyben a vádlotti fellebbezés bejelentése, az ítéletnek a védő részére történő kiadásától számított 23 napon belül történt, így bizonyos, hogy a vádlott fellebbezését a törvényes határidőn belül terjesztette elő.

E vonatkozásban az ügyészi átiratban írtak helytállóak voltak.

Az elsőfokú ítélet kihirdetését követően az első,- és másodfokú bírósághoz több olyan beadvány érkezett, amelyeket eljárási pozícióval nem rendelkező személyek nyújtottak be, kifejtve az elsőfokú bíróság döntésével kapcsolatos, bizonyítási javaslatot is tartalmazó, kritikai véleményüket.

Az eljárási törvény tételesen meghatározza az elsőfokú ítélet ellen fellebbezésre jogosultak körét [Be. 581. §], a bizonyítási indítvány tételével kapcsolatos jogosultságot pedig az eljárási törvényben meghatározott pozíció meglétéhez köti. Az említett beadványokat benyújtó személyek nem tartoznak egyik körbe sem, beadványaik nem alkalmasak joghatás kiváltására, a beadványok tartalmát az ítéletábra a felülbírálat körében nem vizsgálta.

Az ügyészi fellebbezés a büntetés súlyosítására irányuló részében alapos.  
Egyebekben a fellebbezések alaptalanok.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét nyilvános ülésen bírálta felül, az ügyben bizonyítás felvételét, tárgyalás kitűzését nem tartotta szükségesnek [Be. 599. §, 600. § (1) bekezdés b) pont].

A másodfokú bíróság a védő bizonyítási indítványait elutasította.  
Az elutasítás okait a határozat bizonyítékok mérlegelését taglaló részében fejti ki.

A másodfokú bíróság a fellebbezéssel sérelmezett elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírált [Be. 590. § (1) bekezdés].

A felülbírálat teljes körű volt, az elsőfokú ítéletben érintett valamennyi bűncselekményre vonatkozott és kiterjedt az ítélet megalapozottságának, a bűnösség megállapításának, a bűncselekmények minősítésének, a jogkövetkezmények alkalmazásának, az indokolás helyességének, illetve az eljárási szabályok alkalmazásának a vizsgálatára [Be. 590. § (2) bekezdés].

Az ítéletábra vizsgálta, hogy a törvényszék eljárása megfelelt-e a perrendi rendelkezéseknek.

E vonatkozásban sajátos helyzetet teremtett, hogy az elsőfokú eljárás ideje alatt, 2018. július 1. napján új eljárási törvény lépett hatályba, így az elsőfokú eljárás részben az 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.), részben a 2017. évi XC. törvény (Be.) hatálya alatt folyt.

Az eljárási cselekmény törvényessége a fogantatás idején hatályos szabályok szerint értékelendő (EBH2018. 1757.). Az új törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban a korábbi eljárási törvény alapján végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt az új jogszabály másként szabályozza [Be. 870. § (1) bekezdés]. Az új törvény rendelkezéseit a hatálybalépéskor folyamatban lévő büntető eljárásokban is alkalmazni kell [Be. 868. § (1) bekezdés].

Az eljárási szabályokat az elsőfokú bíróság csaknem teljes körűen megtartotta.

Kisebbségi eljárási szabálysértések megállapíthatók voltak, ezek azonban nem voltak lényeges hatással sem az eljárás lefolytatására, sem az anyagi jog szerinti döntésekre, így nem befolyásolták az elsőfokú ítélet érdemi felülbíráltóságának a lehetőségét.

Az elsőfokú eljárás a korábbi Be. hatálya alatt a kiemelt jelentőségű ügyekre vonatkozó szabályok betartásával folyt (XXVIII/A fejezet).

Az új eljárási törvény ezt az eljárási rendet megszüntette, ezt követően a jelzett szabályokat nem kellett alkalmazni.

Mindemellett, az eljárás során kívül, rövid időközökkel tartott tárgyalásokkal zajlott, ésszerű időn belül lefolytatott eljárás keretében.

Az elsőfokú bíróság összetétele mindenkor megfelelt a hatályos eljárási rendelkezéseknek.

A törvényszék az ügy tárgyalását egy hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban kezdte meg,

majd a Be. hatálybalépése után e jogszabály átmeneti rendelkezéseinek megfelelően eljárását egyes bíróként folytatta [korábbi Be 14. § (2) bekezdés; Be. 13. § (1) bekezdés, 868. § (3) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság szabályosan folytatta le a tárgyalások egy részét a vádlott jelenléte nélkül.

A 2018. március 19. napján tartott tárgyaláson a bíróság ez irányú tájékoztatását követően a vádlott bejelentette, hogy a tárgyaláson nem kíván részt venni [korábbi Be. 279. § (3) bekezdés] (24. tárgyalási jegyzőkönyv 61. oldal). 2018. augusztus 29. napján, a Be. hatálybalépését követően tartott első tárgyaláson az eljáró bíró - az eljárásjogi következmények részletes ismertetése mellett - a vádlottat ismételten nyilatkoztatta részvételi szándékáról; a vádlott a nyilatkozatát fenntartotta, majd védőjének kézbesítési megbízotti meghatalmazást is adott, melyet a védő elfogadott (94. tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal). Így ismét fennálltak a feltételei annak, hogy a bíróság a vádlott jelenléte nélkül tartsa meg a tárgyalást, és fejezze be az eljárását [Be. 430. § (7) bekezdés].

Utalni kíván az ítélőtábla arra, hogy a vádlottnak a tárgyalási jelenlét jogáról lemondó nyilatkozata az eljárás jogerős befejezéséig érvényes, a másodfokú eljárásban új nyilatkozatot nem kell beszerezni. Mindemellett a másodfokú bíróság a vádlottat ismételten tájékoztatta lemondó nyilatkozatának következményeiről és felhívta a figyelmét arra, hogy az ügydöntő határozat kihirdetéséig bármikor bejelentheti, ha a másodfokú eljárási cselekményen részt kíván venni, ezzel korábbi lemondó nyilatkozata a hatályát veszti [Be. 431. § (1) bekezdés].

A másodfokú eljárásban a vádlott új védőt hatalmazott meg, így a korábban eljáró védő kirendelése megszűnt [Be. 48. §. (2) bekezdés]. A kézbesítési meghatalmazás a mindenkori védő személyéhez kapcsolódik, így új kézbesítési megbízás létrehozása vált szükségessé [430. § (1) bekezdés b) pont.]. A meghatalmazás a vádlott és meghatalmazott védője között létrejött, az eljárás vádlott jelenléte nélküli lefolytatásának a feltételei az ítélőtábla előtt is fennálltak.

Az elsőfokú bírósági eljárásában a vádlott hatékony védelemhez való joga mindvégig teljes körűen biztosítva volt [Be. 3. § (1) bekezdés].

A védelemhez való jog részben a védők perbeli jogosultságai révén biztosított és tevékenységükön keresztül érvényesül. A védők jogaikat önállóan gyakorolják.

A védői jogok az eljárásban biztosítva voltak.

A vádlott védelmében az eljárás egész tartama alatt védő járt el [korábbi Be. 5. § (4) bekezdés, Be. 3. § (2) bekezdés II. fordulat].

A védő személyében többször történt változás. A védők mindenkor éltek kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogosultságukkal, nagyszámú bizonyítási indítványt terjesztettek elő, ismerték az ügy iratait, tevékenységük egyetlen mozzanata sem volt a vádlott érdekével ellentétes [korábbi Be. 45. § (1) bekezdés c) pont; Be. 43. § (1) bekezdés c) pont].

Az elsőfokú bíróság is súlyt helyezett a megalapozott védői munka feltételeinek a megteremtésére. A védői meghatalmazás megszűnését követően a vádlott részére azonnal védőt rendelt ki (bírósági iratok 12. sorszám). A kirendelt védőnek a tárgyalás megkezdéséig megfelelő idő állt rendelkezésre a felkészüléshez [korábbi Be. 5. § (3) bekezdés]. E védő a későbbiekben a vádlotti együttműködés hiánya miatt kérte felmentését, melyet a törvényszék teljesített (bírósági iratok 70. sorszám) [korábbi Be. 48. § (6) bekezdés]. Az új kirendelt védőnek a törvényszék ugyancsak elegendő időt biztosított a felkészülésre [Be. 3. § (4) bekezdés]. E védő a perbeszédének megtartása előtt kiemelte, hogy az ügyben teljes mértékben felkészült (94. tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldal).

A védelemhez való jog másrészt a terhelt eljárási jogai révén érvényesül.

A vádlott személyes védekezéshez való joga az eljárásban biztosítva volt [Be. 3. § (2) bekezdés I. fordulat].

A vádlott a tárgyalások során jogainak a gyakorlására alkalmas állapotban volt, e képességét a

bíróság szakvélemény beszerzésével ellenőrizte. Emellett az elsőfokú bíróság racionális körben figyelemmel volt a vádlott aktuális **állapotára** is. A vádlott a 2018. március 5. napján tartott tárgyaláson fáradságra hivatkozott, ezért a törvényszék a folyamatban lévő tanúvallomás felvételét a félbeszakította (24. tárgyalási jegyzőkönyv 53. oldal). A 2018. március 19. napján megtartott tárgyaláson felmerült, hogy a vádlott nincs megfelelő egészségi állapotban, ezért a tanács elnöke mentőt hívott hozzá; ezzel egyben azt is ellenőrizte, hogy a vádlott az adott napon képes volt-e jogait gyakorolni és kötelezettségeit teljesíteni (24. tárgyalási jegyzőkönyv 61. oldal).

A vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott. Ezzel önmaga, jogszerűen korlátozta a személyes védekezéshez való jogának gyakorlását [korábbi Be. 5. § (3) bekezdés, Be. 3. § (2) bekezdés I. fordulat]. A jogszerű önkorlátozás körébe tartozik az is, ha a terhelt nem kívánja tartani a védőjével a kapcsolatot.

A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a védelem joga a terheltet megillető alapvető jogosultság [korábbi Be. 5. § (1) bekezdés, Be. 3. § (1) bekezdés]. A védelem jogának bizonyos elemei a terhelt akaratától függetlenül érvényesülnek az eljárásban, más elemeinek gyakorlásáról azonban a terhelt dönt, így a gyakorlásról jogszerűen lemondhat. Jogszerű döntésének az eredménye nem hoz létre jogkorlátozott helyzetet.

Utolni kíván az ítéletábra arra is, hogy az elsőfokú bíróság a vádlotti hozzátartozók - 17. számú és a 3. számú - tanúkenti kihallgatásának tartalmi kereteivel biztosította azt is, hogy a vádlott védekezésének körébe tartozó lehetséges szempontok is megjelenjenek az eljárásban. A felmerült szempontokat figyelembe vette és értékelte.

Tény, hogy az elsőfokú bíróság védői indítványra elrendelte a tárgyalás anyagának hangfelvételen történő rögzítését azért, hogy a felvételt a védő később megkaphassa (18. tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal). Tény az is, hogy ennek ellenére nem készült olyan hanganyag, ami a védő számára kiadható lett volna; ezzel a bíróság eltért saját rendelkezésétől és a perjogi szabályoktól [korábbi Be. 252. § (2) és (3) bekezdés].

E tények tekintetében a védői fellebbezésben írtak helytállóak.

A tárgyalás anyagát a jegyzőkönyv tartalmazza, a hangfelvétel nem helyettesíti a jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyvek igen részletesek, közelítenek a tárgyalások anyagának szó szerinti rögzítéséhez. A hangfelvétel segítheti, hogy annak alapján a jogosultak indokolt esetben a jegyzőkönyv kijavítását kérjék. A kijavítás kérésének nem feltétele a kérelem hanganyaggal alátámasztott igazolása. A kijavítási kérelem az eljárások döntő többségében a jogosult személyes észlelésén alapul. Erre jelen eljárásban is megvolt a lehetőség. A jogosultak részéről a jegyzőkönyv kijavítása iránt indítvány nem érkezett, így nem merült fel az sem, hogy a hanganyag kiadásának hiánya a jegyzőkönyv kijavításával kapcsolatos jog érvényesülését korlátozta volna.

A perjogi rendelkezésektől történt eltérés nem korlátozta a védői jogok érvényesíthetőségét.

Az elsőfokú bíróság tárgyalásai döntően **nyilvánosak** voltak.

A 2018. április 16. napján tartott tárgyalás egy szakaszán, 18. számú tanú kihallgatásának idejére azonban a törvényszék zárt tárgyalást rendelt el (43. tárgyalási jegyzőkönyv 21. oldal).

Az intézkedés minősített adat védelme érdekében, annak reálisan fennálló sérelmét megelőzendő történt, így a zárt tárgyalás elrendelésének a törvényi feltételei fennálltak [korábbi Be. 237. § (3) bekezdés d) pont] (EBH2000.190.).

Akkor is törvényesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a tanú meghallgatása után, megállapítva, hogy az előadottak nem tartalmazzak minősített adatot, a nyilvánosan folytatott tárgyaláson tájékoztatta a jelenlévőket a tanú vallomásának a tartalmáról (43. tárgyalási jegyzőkönyv 24. oldal). A minősített adat hiánya tette lehetővé azt is, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletét teljes terjedelmében nyilvánosan hirdesse ki, illetve hogy a tanú vallomását az ítéletében teljes körűen szerepeltesse.

A törvényszék ítéletében valamennyi, folytatólagosan megtartott tárgyalását nyilvános tárgyalásnak tüntette fel. A nyilvánosság részbeni hiányát az ítélet bevezető részben meg kell jelölni.

E tekintetben a bíróság a törvényszék ítéletének a bevezető részét korrigálta, az ítélet bevezető részében a tárgyalások nyilvános megjelölését részben nyilvános megjelölésre cserélte.

Az elsőfokú bíróság a **bizonyítási indítványoknak** széles körben helyt adott.

A vádban indítványozott bizonyítást lefolytatta. Ezen túlmenően az ügyészség további indítványának megfelelően rendelte el az orvosszakértői vélemény kiegészítését 1. számú sértett sérüléseinek a maradandóságára, illetve hallgatta meg 5. számú parancsnokot, a homokkomáromi házkutatás, szemle és helyszínbiztosítás körülményeire nézve.

Az ügyészség és a védelem egybehangzó indítványa alapján történt meg 1. számú és 6. számú igazságügyi orvos szakértők tárgyalási meghallgatása, az orvosszakértői vélemény kiegészítésének az elrendelése 2. számú sértett életveszélyes sérüléseinek a számát és mibenlétét illetően, továbbá a robbantás helyszínére „látó” 32. számú kamera felvétellel kapcsolatos rendőri jelentés ismertetése.

A védő bizonyítási indítványára került sor az újabb elmeorvos szakértői vélemény beszerzésére, amely konkrétan az Asperger és autista szindróma vizsgálatát is célozta, és a vádlottnak mind a vád tárgyává tett cselekmények idejére, mind a bírósági eljárás idejére vonatkoztatott elmeállapotát is vizsgálta. Ugyancsak védői indítványra rendelt ki a törvényszék toxikológiai szakértőt a vádlott fogva tartása alatt alkalmazott gyógyszeres kezelésének a hatásaival kapcsolatban. Védői indítványra hallgatta ki az elsőfokú bíróság tanúként a vádlott édesapját, 17. számú tanút, az újságíró, 1. számú tanút, a távirányítót értékesítő 19. számú tanút, a homokkomáromi helyszínen eljáró hatósági tanúkat, 20. számú tanút és 21. számú tanút. A törvényszék ugyancsak védői indítványra ismertette a robbantás idején a helyszín közelében tartózkodó nagyszámú tanú nyomozati vallomását.

A törvényszék hivatalból is elrendelt bizonyítást.

Így került sor 2. számú sértett sérüléseinek maradandóságával kapcsolatban az orvosszakértői vélemény kiegészítésére, 18. számú tanúkénti meghallgatására és a vádlott fogva tartása alatt történt orvosi kezelés adatainak a beszerzésére.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványok egy részének a teljesítését elutasította, illetve mellőzte.

Így, elutasította a toxikológus szakértői vélemény kiegészítésre irányuló védői indítványt.

Nem teljesítette a védő bizonyítási indítványát a 22. számú, 23. számú tanúk és 4. számú videotechnikai szakértő meghallgatása és az 5. számú tanú személyes kihallgatása tekintetében.

A törvényszék az 5. számú tanú vonatkozásában az indítvány teljesítésének mellőzését megindokolta (elsőfokú ítélet 67. oldal 4. bekezdés).

Egyéb bizonyítási indítványok tekintetben azonban nem adta indokát az elutasító rendelkezésnek, illetve a teljesítés mellőzésének.

Ezzel az elsőfokú bíróság eltért attól a perrendi szabálytól, amely a bizonyítási indítványok elutasításának az ítéletbeli indokolásának a kívánalmát írja elő [Be. 561. § (3) bekezdés f) pont]. Az eljárási szabálysértés ugyanakkor nem volt hatással azokra a jogszabályban meghatározott körülményekre, amelyek tekintetében e kötelezettség elmulasztása súlyosabb eljárási konzekvenciát vonhatna maga után [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont, 609. § (2) bekezdés d) pont].

Az indokolás elmaradása a másodfokú eljárásban orvosolható, különös tekintettel arra, hogy a védő a bizonyítási indítványok egy részét a másodfokú eljárásban is előterjesztette, melyeket az ítélet tábla ugyancsak elutasított, és amelyeket a másodfokú bíróság is köteles indokolni.

Az ismételten előterjesztett bizonyítási indítványok tekintetében a másodfokú bíróság a későbbiekben fejti ki az álláspontját. Az ítélet jelen pontján csak az e körön kívül eső bizonyítási

indítványokkal foglalkozik, orvosolva az elsőfokú ítélet e vonatkozású kisebb hiányosságát.

A 22. számú tanú a robbantás helyszínén a helyszínezést vezető parancsnokként járt el, az általa készített jelentést a törvényszék ismertette, a jelentés tartalmát ítéletében bizonyítékként számba vette és értékelte (elsőfokú ítélet 39. oldal 2. bekezdés). A jelentés rögzíti az intézkedés menetét, így a tanú személyes meghallgatásától további információ nem lenne várható.

A bíróság a homokkomáromi házkutatással és szemlével kapcsolatban meghallgatta 5. számú tanú parancsnokot, ugyanarra a körülményre a helyszínen ugyancsak eljáró a 23. számú tanúkenti meghallgatása nem volt szükséges.

A törvényszék a bizonyítási eljárást döntő mértékben az eljárási törvény rendelkezéseivel összhangban folytatta le.

A törvényben írtak szerint ismertette tárgyaláson a hallgatás jogával élő vádlott nyomozás során tett vallomásait [korábbi Be. 291. § (1) bekezdés.].

Törvényesen, az ügyész vádiratban tett indítványára olvasta fel több olyan tanú vallomását, akiknek tárgyalási meghallgatását az erre jogosultak nem indítványozták, és akiknek személyes meghallgatását maga a törvényszék sem tartotta szükségesnek [korábbi Be. 296. § (2) bekezdés]. Az e körbe tartozó tanúk közül a későbbiekben védői indítványra a 19. számú tanút az elsőfokú bíróság személyesen is meghallgatta.

Az elsőfokú eljárásban felvett, nagy terjedelmű szakértői bizonyítás ugyancsak megfelelt a perrendi szabályoknak.

Az írásbeli véleményt előterjesztő szakértők jelentős részét a törvényszék meghallgatta, így lehetőség nyílt arra, hogy a szakértők véleményüket közvetlenül, szóban is előterjesszék, kiegészítsék és véleményükkel kapcsolatban felvilágosítást adjanak [korábbi Be. 109. §].

Az írásbeli szakvélemények egy részét a tanács elnöke ismertette a szakértő meghallgatása előtt. Így vált a bizonyítás anyagává 7. számú orvosszakértő, 8. számú, 9. számú orvosszakértő, 10. számú szakértő, illetve 11. számú, 12. számú orvosszakértő, 13. számú orvos-, elme- és pszichológus szakértő, 2. számú vegyészszakértő és 14. számú fizikus szakértő véleménye.

A nagy terjedelmű, több lépcsőben adott szakvélemények esetében az írásbeli vélemények releváns elemeit a szakértők önmaguk ismertették meghallgatásuk kezdetén, majd válaszoltak a feltett kérdésekre, az írásbeli szakvélemény így vált a bizonyítási eljárás anyagává [korábbi Be. 108. § (1) bekezdés]. E körbe tartozott 15. számú és 16. számú vegyészszakértő, 17. számú nyomszakértő, 18. számú ujjnyomat szakértő, 19. számú és 20. számú genetikus szakértő, 3. számú tűzszerész szakértő, 1. számú orvosszakértő, 21. számú orvosszakértő és 22. számú toxikológus szakértők véleménye.

A törvényszék ítéletében e szakvéleményekből kizárólag olyan bizonyítékokat vett számba és értékelt, amelyeket a szóban ismertetett, illetve előterjesztett vélemények is tartalmaznak, vagyis csak olyan bizonyítékot értékelt, amelyre a bizonyítást lefolytatta.

Az elsőfokú bíróság törvényesen beszerzett bizonyítékokból származó tényeket értékelt [korábbi Be. 78. § (4) bekezdés, Be. 167. § (5) bekezdés].

A védő kifogásolta a homokkomáromi szemle és házkutatás, valamint a körüti helyszíni szemle törvényességét és ezzel összefüggésben az itt beszerzett bizonyítékokból származó tények értékelhetőségét. E védői kifogások nem alaposak.

A homokkomáromi ingatlan szemléje és az ingatlanban folytatott házkutatás törvényesen zajlott [korábbi Be. 149. §].

A részvételre jogosultak értesítése az eljárási cselekményekről megtörtént, a vádlott és védő

lemondott a részvétel jogáról. Tekintettel arra, hogy a védő nem kívánt részt venni a szemlén, nincs jelentősége annak, hogy a védő értesítése az eljárási cselekmény előtt mennyi idővel történt meg. A vádlott édesapja a terhelt hozzátartozójaként a házkutatás érdemi megkezdése után az eljárási cselekményen végig jelen volt [korábbi Be.149. § (5) bekezdés].

A vegyész szakértő által robbanóanyagként azonosított, 17-21. szám alatti bűnjeleket a hatóság törvényesen foglalta le a prэшázban lévő konyhaszekrényből (nyomozati irat 7. kötet 165-177. oldal).

A körüti helyszínen a bűnjelek lefoglalása, majd e bűnjelek kezelése ugyancsak megfelelt a jogszabályi előírásoknak.

A védő elsődlegesen a vádlott DNS-ét hordozó „nyáklap” és két „drótdarab” tekintetében fogalmazta meg azt az aggályát, hogy nem állapítható meg e tárgyak azonossága az egymást követő szakértői vizsgálatokban. A „nyáklapot” (0/3-s bűnjel) az egyes szakvélemények kisebb mértékben eltérő színűnek jelölik, ugyancsak kisebb mértékben eltérő a jelzett „drótdarabok” (22. és 23. bűnjelek) hosszának és folytonosságának megjelölése is. A nyáklap azonossága a formai és méretbeli azonosság alapján állapítható meg kétséget kizáróan. A drótdarabok hosszúságát csak a tűzszerész szakértő határozta meg pontosan, míg a lefoglalásukkor és más szakértői vizsgálatok alkalmával hosszúságukat szemrevételezéssel és becslés alapján írták le. A mért és a becsült érték között érdemi eltérés nincs, különös tekintettel arra, hogy a drótdarabokban görbületek vannak így a hosszúságbecsléstől reális eredmény csak tág határok között várható. A drótdarabok folytonossága megállapíthatóan a genetikai szakértői vizsgálat során változott meg, így a későbbi daraboltságuk nem teszi kétségessé a tárgyazonosságot.

Kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a bűnjeleket - így mindhárom jelzett tárgyat is - a genetikai szakértő vizsgálta először. Ezért e szakértői vizsgálat eredményét más vizsgálatok végrehajtásának a mikéntje nem befolyásolhatta.

Az elsőfokú bíróság az eljárási rendelkezések megtartásával tette a bizonyítás anyagává a városban lévő hídnál vádlott által készített felvétel releváns részeit (elsőfokú ítélet 26. oldal utolsó bekezdés 27. oldal. 4. bekezdésig).

Nem megalapozott az a védői felvetés, hogy e felvételekkel kapcsolatban az elsőfokú bíróság bizonyítás anyagává nem tett tényeket értékelte.

A vádlott által készített képfelvétel egyes képeit a 24. számú tanú nyomozati meghallgatásának a melléklete tartalmazza (nyomozati irat 19. kötet 177-179. oldal). E képeket a bíróság tárgyaláson a tanú elé tárta, vagyis a bizonyítás anyagává tette (18. tárgyalási jegyzőkönyv 19. oldal).

Törvényes volt a 25. számú és a 6. számú tanú tárgyalási figyelmeztetése is [korábbi Be. 85. § (3) bekezdés].

A tanúkat nem kellett figyelmeztetni az önvádra kötelezés tilalmából folyó mentességükre [korábbi Be. 82. § (1) bekezdés b) pont]. A tanúk vallomásából nem következik, hogy bűncselekmény során észlelték az általuk elmondottakat, így esetükben a vallomás megtagadás relatív lehetősége fel sem merülhetett.

Utalni kíván azonban a másodfokú bíróság arra is, hogy amennyiben ilyen körülmény megállapítható lett volna, az is csak a vonatkozó kérdésnek a meghallgatottakkal szembeni utólagos felhasználhatóságát zárná ki. Jelen eljárásban és a vádlott vonatkozásában a mentességgel kapcsolatos figyelmeztetés hiánya nem érintené a vallomások felhasználhatóságát.

Törvényesen beszerzett bizonyítékból származó tény az is, hogy a robbantást végrehajtó, távozási útvonalán nyomon követett személyben a 6. számú tanú felismerte a vádlottat.

A védelem szerint a felismerés nem a perrendi szabályoknak megfelelő körülmények között, nem a felismertetésre bemutatás szabályai szerint történt, így bizonyítékként nem vehető figyelembe. A védői álláspont nem elfogadható.

Nem fér kétség ahhoz, hogy a tárgyaláson nem „felismertetésre bemutatás” történt [korábbi Be. 122. §]. A felismerésre bemutatás olyan bizonyítási eljárás, amely elsődlegesen és gyakorlatilag a nyomozás során jut kiemelt szerephez, szigorúan szabályozott feltételek között zajlik, azért, hogy az eredményt az eljárási körülmények ne befolyásolják.

Bírói szakban, tárgyaláson gyakorlatilag nem folyik felismertetésre bemutatás. A tárgyalási keretek nem alkalmasak a törvényi feltételek megteremtésére, és a vádlott egyértelmű azonosíthatósága miatt a célzott befolyásmentesség sem értelmezhető. Ha tanú a vádlottat olyan személyként azonosítja, akit a vád tárgyává tett cselekménnyel kapcsolatban álló releváns helyzetben látott, ez a tanúvallomásának a része. Az a tény, hogy a felismerés először tárgyalási körülmények között történt meg, legfeljebb e bizonyíték súly szerinti értékelésénél - a bizonyító erő körében - jöhet számításba.

A törvényszék néhány esetben nem követte a perrendi szabályokat.

Az elsőfokú bíróság eltért az eljárási törvény rendelkezéseitől, amikor a terhelt haladási útvonalát rögzítő kamerafelvételeket elemző munkacsoportot vezető 1., 2., és 3. számú tanút egymás jelenlétében, együttesen hallgatta meg (43. tárgyalási jegyzőkönyv 42-74. oldal).

A tanúkat egyenként kell kihallgatni [korábbi Be. 85. § (1) bek.]. Ez hivatott biztosítani a tanúk vallomástételének zavartalanságát és - akár jóhiszeműen is történő - befolyásolásának a kizárását.

Az eljárási szabály megsértése a bizonyítás eredményét nem alakította.

A tanúk a nyomozóhatóság tagjaként a kamerafelvételek elemzésének a munkamódszeréről számoltak be, ez által a térfigyelő kamerák elemzéséről készült rendőri jelentések megalapozottságának az alátámasztására szolgáltak. A tanúk vallomása az elkövető személyazonosságára vonatkozóan nem szolgáltatott információt. Ezért a meghallgatás jogszabálytól eltérő módja nem volt lényeges hatással a bizonyítás eredményére, a bűnösség megállapítására.

A törvényszék akkor sem követte az eljárási rendelkezéseket, amikor védői indítványra felolvasással tett tanúvallomásokat a bizonyítás anyagává. (72. tárgyalási jegyzőkönyv 53. oldal).

A felolvasás idején ennek törvényi lehetőségei nem álltak fenn, ilyen bizonyítás felvétel védői indítványra nem volt lehetséges [korábbi Be. 296. § (1) és (2) bekezdés].

A hatályos eljárási törvény a tanúvallomás felolvasását már védői indítványra is lehetővé teszi [Be. 527. § (2) bekezdés a) pont].

A másodfokú bíróság az eljárási cselekmény új törvény hatálya alatti megismétlését nem tartotta szükségesnek, mert - ahogy a törvényszék is megállapította - e bizonyítékok nem támasztottak kétséget a vádlott elkövetői magatartása tekintetében (elsőfokú ítélet 67. oldal utolsó bekezdés). E vallomások nem hordoznak információt releváns kérdések tekintetében így felhasználásuk, érdemi értékelésük a bizonyítékok átfogó vizsgálatához nem szükséges.

Az elsőfokú ítélet teljes körű felülbírálatára tekintettel a másodfokú bíróság vizsgálta az elsőfokú ítélet megalapozottságát [Be. 590. § (2) és (10) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság ítélete túlnyomórészt megalapozott.

Kisebbségi megalapozatlansági hibákban azonban szenved, mert a törvényszék a tényállást némiképp hiányosan állapította meg, és a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett [Be. 592. § (2) bekezdés a) és d) pont].

A másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát kiküszöbölte, a tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette.

A helyes tényállás az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma útján a nyilvános ülésen megállapítható volt [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont, 599. § (2) bekezdés a) pont].

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállásban írtakat a következők szerint pontosítja, illetve egészíti ki.

- Az elsőfokú ítélet 4. oldal 2. bekezdését - a vádlott személyi körülményei tekintetében, a 11. számú igazságügyi orvosszakértő és a 21. számú igazságügyi orvosszakértő tárgyaláson előterjesztett véleménye (57. tárgyalási jegyzőkönyv 89. oldal, illetve 72. tárgyalási jegyzőkönyv 40. oldal) alapján - a következő mondattal egészíti ki: „A vádlott gyermekkorától sok izületi gyulladásban szenved, amely időszakonként fájdalommal kísért tünetekkel jár és amely miatt aktuális állapota függvényében gyógyszeres kezelésre szorulhat”.

- Az elsőfokú ítélet 5. oldal 2. bekezdéséből - mint a bizonyítás eredményéből nem következőt - „a leplezett készítés feltételeinek leginkább megfelelő szempontok szerint kiválasztott” szövegrészt mellőzi.

- Az elsőfokú ítélet 7. oldal 3. bekezdés 1. mondatába - az 1. számú sértett sérüléseivel összefüggésben 7. számú igazságügyi orvosszakértő kiegészítő szakvéleménye (bíróági irat 30. sorszám) alapján - a „kevert típusú halláscsökkenéssel” mondatrészt elé a „súlyos” szót illeszti; illetve ugyanezen bekezdés 2. mondatát azzal egészíti ki, hogy: „amely nagy kiterjedésű esztétikai károsodásban, illetve a sarok - cipőviselést és járást megnehezítő - anatómiai elváltozásában nyilvánul meg”.

- Az elsőfokú ítélet 7. oldal 4. bekezdésében - a 2. számú sértett sérülései között a sértett e vonatkozásban tett vallomása (18. tárgyalási jegyzőkönyv 11. oldal), valamint a Magyar Honvédkórház zárójelentése (nyomozati irat 4. kötet 239. oldal) alapján - a csípőlapát törését is felsorolja.

- Az elsőfokú ítélet 8. oldal 5. bekezdés utolsó mondatának a végére - a megállapított tényekből vont további, a jogi indokolással összhangban álló ténybeli következtetésként - az „állami szerv fizetésre kényszerítése révén” szövegrészt illeszti.

- Az elsőfokú ítélet 9. oldal 2. bekezdéséből - mint a bizonyítás eredményéből nem következőt - „az elfogása miatt a követelést tartalmazó részt már nem tudta elküldeni a Belügyminisztériumnak” szövegrészt mellőzi; és annak helyére „az elfogásáig nem küldte el” szövegrészt illeszti.

- Az elsőfokú ítélet 5. oldal 3. bekezdésének utolsó mondatát, a 8. oldal 3. bekezdését és a 9. oldal 3. bekezdéséből a jogszabályhelyre utalást - mint a jogi indokolás körébe tartozót - a tényállásból mellőzi, és közülük a 8. oldal 3. bekezdését 76. oldal 4. bekezdésének első mondata elé utalja.

Néhány helyen - nyilvánvaló elírási hiba miatt - korrekcióra szorul az ítélet indokolása is.

- Az elsőfokú ítélet 13. oldal 6. bekezdésében a robbantás elkövetésének a napja - a tényállásban írtakkal összhangban (elsőfokú ítélet 6. oldal 4. bekezdés) - szeptember 24. napja.

- Az elsőfokú ítélet 69. oldal 3. bekezdésében, illetve a 71. oldal 4. bekezdésében az elektronikus levél Belügyminisztérium részére történő

elküldésének a napja - a tényállásban írtakkal összhangban (elsőfokú ítélet 8. oldal utolsó sor) - október 18. napja.

- Az elsőfokú ítélet 28. oldal 1. bekezdésében 26. számú tanú keresztnéve - személyi adatai alapján - helyesen: -.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a helyesbített és kiegészített tényállás alapján bírálta felül. [Be. 593. § (3) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság igen részletes, mindenre kiterjedő bizonyítást folytatott le.

A törvényszék a beszerzett bizonyítékokat az ítéletében iratszerűen bemutatta.

A bizonyítékokat egyenként és összességükben, igen aprólékosan, jól követhető logikai rend szerint értékelte [Be. 167. § (4) bekezdés].

A megállapított tények vonatkozásában mérlegelési és indokolási kötelezettségének eleget tett; mert megismerhető volt, hogy döntését milyen bizonyítékokra alapította, azokat milyen szempontok mentén, milyen gondolkodási folyamat révén értékelte, és ennek eredményeként milyen következtetésre jutott (BH2012. 32.).

Az elsőfokú ítélet tényállásában foglalt minden lényegi megállapítás megalapozott és megindokolt. Mivel az elsőfokú bíróság hiánytalanul feltárt bizonyítékokból, azok iratszerű tartalmából és a logika szabályai szerint vont következtetésekből, részletes indokolást követően tette meg megállapításait, e megállapítások megalapozottak, a másodfokú eljárásban - további bizonyítás lefolytatásának a hiányában - irányadóak és alappal nem támadhatóak [Be. 591. § (1) bekezdés].

Ezért - és egyebekben mindenben egyetértve az elsőfokú bíróság által írtakkal - a másodfokú bíróság kiemeli az elsőfokú ítéletben is számba vett egyes bizonyítékokat, azok bizonyító erejét, a belőlük logikailag vonható következményeket. Az ítélet tábla az értékeléshez néhány helyen saját egyező véleményét is hozzáfűzi, reflektál a védő megalapozottság körében felvetett aggályaira, és megjelöli a védői bizonyítási indítványok elutasításának okait.

Az I. tényállási pontban írt cselekmény kapcsán a törvényszék tényként állapította meg, hogy a robbanószerkezet készítő és azt felrobbantó személy a vádlott volt (elsőfokú ítélet 5. oldal 3. bekezdés és 6. oldal utolsó bekezdés).

A megállapítottakat közvetlenül bizonyítja a vádlott beismerő vallomása.

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a beismerő vallomások részletessége döntő tényező, mert igazolja a vallomás élményszerűségét. Olyan új részleteket is tartalmaz, amelyeket a nyomozás addigi adatai nem tártak fel, vagyis amelyekről csak a tényleges elkövetőnek lehetett tudomása, és amely részletek utólag, egyéb bizonyítás révén igazolhatóak voltak (elsőfokú ítélet 17. oldal 5. bekezdéstől 18. oldal 1. bekezdésig.).

A másodfokú bíróság a beismerő vallomások önmagukban vett bizonyító ereje tekintetében ugyancsak hangsúlyozza, hogy a vádlott részletes nyilatkozatait több meghallgatási napon, 2017. február 15., 16. és 20. napján tette (nyomozati irat 36. kötet 239-251. oldal., 253-281. oldal. és 285-281. oldal) Korábbi beismerő vallomásait visszamenőlegesen kétszer, egy esetben több hónappal később, 2017. május 7. napján is fenntartotta (nyomozati irat 36. kötet 349. oldal). E körülmények azt igazolják, hogy a vádlott több hónapon keresztül volt azon az állásponton, hogy elismeri az igen jelentős tárgyi súlyú bűncselekmények elkövetését. A vádlott beismerő vallomását tehát pillanatnyi diszpozíciója nem befolyásolhatta.

A beismerő vallomásokat a vádlott két meghatalmazott védő előtt tette, illetve tartotta fenn, a vádlotti beismerés nem lehet egy egyed perstratégia része. A védők nem fejezték ki aggályukat a

beismerés elfogadhatóságával kapcsolatban, sőt az egyik meghatalmazott védő maga hívta fel a nyomozóhatóság figyelmét a beismerő vallomás részletességére (nyomozati irat 36. kötet 297. oldal), illetve egy másik meghatalmazott védő maga tett fel kérdést a vádlottnak a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatos megbánására nézve (nyomozati irat 36. kötet 355. oldal). Ebből az következik, hogy a beismerés hitelessége a védelem számára sem volt kétséges.

A vádlott egy alkalommal a beismerés motívumát is megjelölte, vagyis azt, hogy megítélése szerint „nem történik semmi a nyomozásban” (nyomozati irat 36. kötet 293. oldal). A nyomozati szak rövidítésének a szándéka racionális terhelti magatartás, ami önmagában cáfolja azt a felvetést, hogy a vallomástétel kényszer, félrevezető tájékoztatás vagy más tudati befolyás eredményeként történt.

A másodfokú bíróság a beismerő vallomások értékelésével kapcsolatban lényeges elemnek tekintette azt is, hogy a vádlott már az előtt is elismerte a rendőrségnek a cselekmény elkövetését, mielőtt vele szemben a büntetőeljárás megindult. Ez történt, a „mi tettük” kezdetű írás Belügyminisztériumnak történő elküldésével, amelyben állításának az igazolására a vádlott „bizonyítás”-t is felajánlott. A levél szófordulatainak nyelvi tartalma egyértelművé teszi a cselekmények elkövetésének az elismerést.

A védő érvei szerint a vádlotti beismerés hitelességét befolyásolhatta elmebetegsége, személyiség jegyei, vagy toxikus befolyásoltsága.

A védő az elmeállapot vizsgálatára, a toxikus befolyásoltság megállapításra a másodfokú eljárásban újabb szakértői vélemények beszerzését indítványozta.

A védői felvetés nem megalapozott. A bizonyítási indítványokat az ítéletábra elutasította.

A vádlott elmeállapotáról és személyiségéről több, egybehangzó szakértői vélemény állt rendelkezésre.

A nyomozás során a vádlott elmeállapotának vizsgálatára szakértői vélemény született (nyomozati irat 36. kötet 455-496. oldal). Az elsőfokú bíróság védői indítványra újabb együttes elmeorvos-, orvos- és pszichológus szakértői véleményt szerzett be. A bíróság által feltett kérdések között szerepel, hogy „a vádlottnál Asperger szindróma vagy az autizmus bármely formája tapasztalható-e?” A kérdést a maga konkrétságában e szakértők vizsgálták először, de jellege miatt ugyanerre a kérdésre a nyomozás során adott átfogó szakértői vélemény is vonatkozott. A bírósági eljárásban kirendelt szakértők megállapították, hogy „a vádlottnál mind Asperger szindróma, mind autizmus kizárható” (147/2018 szakvélemény 47. oldal; bírósági irat 49. sorszám). A bíróság a tárgyaláson a vonatkozó kérdésben valamennyi szakértőt egymás jelenlétében meghallgatta, a szakértők véleményüket fenntartották, amely teljes mértékben egybehangzó volt (57 tárgyalási jegyzőkönyv 94-95. oldal).

Új szakértő kirendelésének akkor van helye, ha a szakvélemény, valamely fogyatékosága miatt nem fogadható el, és ez a fogyatékoság a szakértőtől kért felvilágosítás és kiegészítés ellenére sem orvosolható [Be. 197. § (1) és (2) bekezdés]. A taglalt vélemények egyértelműek, egybehangzóak, egymás által szakmailag megerősítettek, így új szakértő kirendelésének az eljárási szabályok alapján nincs helye.

A szakértők megállapítását kétségessé tevő adat nem merült fel. Nem tekinthető ilyennek önmagában a védői bizonyítási indítvány - szakértői eszközökkel nem igazolt - azon állítása, miszerint: a vádlott „Asperger szindrómában szenved”, a vádlottnak rendelt gyógyszerek hatásirányából vont védői következtetés a vádlott elmebetegségére, a nyomozási bíró benyomása a vádlott elmeállapotáról, vagy az IMEI zárójelentésének azon kiragadott része, amit a szakértői vélemény feldolgozott és értékelt.

A törvényszék védői indítványra toxikológus szakértői véleményt is beszerzett.

A véleményt előterjesztő szakértők közül az egyik a védelem által megjelölt szakértő volt. Az elsőfokú bíróság kérdésként tette fel a szakértőknek, hogy a „vádlott a fogva tartás ideje alatt gyógykezelés céljából vagy más nem ismert okból kapott-e olyan tudatot befolyásoló anyagot, ami hatással lehet a megnyilatkozásai tartalmára?” A törvényszék a szakértőknek lehetőséget biztosított a vádlottól történő mintavételre is, amennyiben azt indokoltnak tartják.

A szakértők véleményüket írásban terjesztették elő, majd azt tárgyaláson is fenntartották (bírósági irat 65. sorszám, 72. tárgyalási jegyzőkönyv 39-53. oldal). A szakvélemény a rendelkezésre bocsátott orvosi dokumentáció alapján készült, a vádlott személyes vizsgálata nélkül. A szakértők a fogva tartás alatt alkalmazott gyógyszereket nem hozták összefüggésbe a vádlottnál megfigyelt „klinikai képpel”. Határozott véleményt formáltak a mintavétel szükségtelenségéről, melyet azzal indokoltak, hogy a vér, illetve vizeletminta toxikológiai vizsgálata a vádlott szervezetében a mintavétel idejére vonatkoztatott és az azt megelőző 1-3 nap tekintetében alkalmas csak adatot szolgáltatni, arról azonban nem informál, hogy ennél korábbi időpontban milyen szerek voltak a vádlott szervezetében (szakvélemény 8. oldal).

E szakvélemény ugyancsak aggálytalan. Az egyik szakértő a védelem által indítványozott szakértő volt, így a véleményadás során a „fegyveregyenlőség” e tekintetben is messzemenően érvényesült.

Új szakértői vélemény beszerzésére - a fent ismertetett eljárási rendelkezések szerint - jelen kérdés kapcsán ugyancsak nincs lehetőség. Az anyagcsere folyamatok biológiai törvényszerűségei miatt a vádlott jelenlegi személyes vizsgálata alapján adott szakvélemény beszerzésének pedig nincs is értelme, mivel attól a beismerő vallomások idejére vonatkoztatott releváns adat nem lenne várható.

A vádlott beismerő vallomását nagyszámú, különböző bizonyítási eszközből származó, közvetett bizonyíték támasztotta alá.

A közvetett bizonyítékok sorában számos szakértői vélemény (genetikai, vegyész, nyom, ujjnyomat, fizikus) is szerepelt, amelyek objektív alapon, a természettudomány eredményeinek a felhasználásával készültek. A szakvélemények aggálytalanul elfogadhatók voltak, azok tartalmáról a szakértők tárgyaláson szóban is felvilágosítást adtak.

A törvényszék az egyes bizonyítékok, vagy bizonyítékcsoportok értékelésének eredményeként pontosan megjelölte azt is, hogy azoknak milyen súlyt tulajdonított a tényállás megállapítása során. A megállapítások körütekintőek voltak, eltúlzott súly szerinti értékelés nem történt, a következtetések levonásakor a kétségek értékelésével kapcsolatos bizonyítási elvet a törvényszék messzemenően szem előtt tartotta [Be. 7. § (4) bekezdés].

A törvényszék álláspontja szerint a vádlott elkövetői minőségét „rendkívül mód” alátámasztotta az, hogy a robbantás helyszínén, illetve a zártkert helyrajzi számú ingatlanban olyan tárgyakat találtak, amelyek egyaránt robbanószerkezet elemei, és amelyeken a vádlott autoszomás DNS profiljával egyező genetikai profil volt kimutatható volt (elsőfokú ítélet 49. oldal utolsó bekezdés).

A másodfokú bíróság véleménye ugyancsak az, hogy ezek a körülmények önmagukban bizonyossá teszik, hogy a vádlott készítette a Teréz körúton felrobbantott szerkezetet.

E bizonyíték körben a bűnjelkezelés megfelelősége tekintetében a másodfokú bíróság korábban kifejtette álláspontját. Megjegyzi azonban azt is, hogy a robbantás helyszínén, a védő által kifogásolt tárgyakon túl, további három olyan robbantásban deformálódott tárgy - táskamaradvány (34. számú bűnjel), zsinór maradvány (56. számú bűnjel) és szigetelőszalaggal burkolt vezeték darab (31. számú bűnjel) - is hordozta a vádlott genetikai tulajdonságait, amelyeknél a bűnjelkezeléssel, tárgyazonossággal kapcsolatban a védelem oldaláról sem merült fel kétely. Ez utóbbiak önmagukban is alkalmasak a fenti következtetés levonására.

E bizonyítékok értékelhetőségét nem befolyásolhatja a robbantás és a helyszínezárás között eltelt idő tartama, mert bizonyos, hogy a vádlott DNS-ét hordozó bűnjelkezelés a robbanásban sérültek (tűzszerész

szakértő véleménye nyomozati irat 7/A. kötet) így azok jelenlétét, bizonyítékhozó hitelességét utólagos esemény nem befolyásolhatta.

A védelem iratellenesnek értékelte az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, hogy a „mi tettük” kezdetű üzenetben leírt anyagok, illetve szerkezet azonos azzal, ami a körúton működésbe lépett, illetve hogy a körúton felrobbant szerkezet alkotó elemei azonosságot mutatnak a vádlott lakóhelyén talált anyagokkal (elsőfokú ítélet 57. old.3. 4. bek.).

Az ítéleti megállapítások megfelelnek az adott kérdésben szakértői kompetenciával rendelkező 3. számú tűzszerész szakértő megállapításoknak, így iratszerűek és megalapozottak. A tűzszerész szakértő egyrészt megállapította, hogy a levélben leírt és a körúton felrobbant szerkezetnek az összes alapelemét meg lehetett találni a homokkomáromi helyszínen, csak nem összeszerelt állapotban, másrészt, hogy a vádlott nyomozati vallomásában leírt szerkezet megfelel a körúton felrobbantottnak (57. tárgyalási jegyzőkönyv 115. és 113. oldal).

A megállapítást nem teszi aggályossá, hogy a körúti robbantás helyszínén csak ammónium nitrátot találtak. A tűzszerész szakértő rámutatott, hogy az égés tökéletessége miatt az indítóöltetből anyag nem marad vissza (57. tárgyalási jegyzőkönyv 104. oldal), így a kimutatás hiánya nem kelt kétséget. A cukor kimutatásának a hiányával kapcsolatban rá kell mutatni, hogy a vegyészszakértő más adalék anyagot sem talált, márpedig ilyen anyagnak lenni kellett, mert az ammónium nitrát stabil anyag, önmagában nem robban, ahhoz éghető anyagot kellett adni (57. tárgyalási jegyzőkönyv 102. oldal) Mivel a vegyész szakértői vizsgálatok más anyagot sem mutattak ki, ez arra utal, hogy a robbanó keveréknek csak az ammónium nitrátot hordozó egységeit foglalták le, így a cukor kimutatottságának a hiánya sem zárja ki az elsőfokú ítéletben írt összefüggések levonását.

A megállapítást ugyancsak nem teszi aggályossá 2. számú vegyészszakértőnek a védelem által hivatkozott kijelentése, amely szerint „nagy merészség lenne a körúti és homokkomáromi helyszín összekapcsolása” (57. tárgyalási jegyzőkönyv 56. oldal). A szakértő kizárólag a két helyszínen azonosított anyagok alapján nyilatkozott, de - szakértői kompetenciakörére tekintettel - nem vehette figyelembe az azt működtető szerkezetek elemeinek az azonosságát. Ez utóbbi tűzszerész szakértői kérdés, amely alapján azonban a szakértő a szignifikáns összefüggést megállapította.

Széles körben álltak rendelkezésre a vádlott beismerését hitelesítő közvetett bizonyítékok arra nézve is, hogy a vádlott maga robbantotta fel a szerkezetet.

E körben is a vádlott bűnösségét „rendkívül módon alátámasztó” bizonyíték a genetikus szakértői véleménynek az a megállapítása, hogy a vádlott Y-kromoszómás haplotípusát lehetett kimutatni arról az ablaktábláról (LXXIX. bűnjel), melyet arról a helyről foglaltak le, ahova az elkövető a robbanószerkezet működésbe hozása előtt behúzódott (elsőfokú ítélet 48. oldal 4. bekezdés).

A személyazonosságra vont következtetéseket az elkövető által viselt ruházat egyes, a vádlott ruhatárában is fellelhető típus-azonos elemei (karimás kalap, futócipő, baseball sapka) is megalapozták. A típus-azonos cipőt a vádlott tartózkodási helyén a hatóság lefoglalta, a típus-azonos fejfedőkben a vádlott magáról közvetlen, illetve közvetett módon felvételeket készített, amely a telefonjából lementett adatként állt rendelkezésre.

Az elkövetőt ábrázoló kamerafelvételeken látható személyként egy tanú a vádlottat felismerte, egy tanú pedig a vádlottra illő személyleírást adott.

A nyomozóhatóság az elkövető robbantás utáni távozási útvonalát rekonstruálta, a 6. számú tanú a vádlottat azonosította a felvételen látható személlyel (elsőfokú ítélet 26. oldal 2. bekezdés, 18. tárgyalási jegyzőkönyv 33. oldal). A cselekmény előtti napon az üzletben tartózkodó elkövetőről 27. számú tanú a vádlottra illő személyleírást adott.

Az iratszerűen figyelembe vett bizonyítékokat a törvényszék a vádlott bűnösségének az „irányába mutató”-nak tekintette (elsőfokú ítélet 47. oldal 4. bekezdés). Amely következtetés megfelel a logika követelményeinek.

A robbanó szerkezet készítőjének és működésbe hozójának a személyazonosságát a feltárható vádlotti célzat és a végrehajtás előre kitervelt jellege is kétséget kizáróan összekapcsolja.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a vádlott a rendőrök sérelmére elkövetett merénylettel fegyvert kívánt szerezni (elsőfokú ítélet 6. oldal utolsó bekezdés)

A védő e tény megállapíthatóságát vitatta.

A védői kifogás nem foghat helyt.

Az elsőfokú ítélet e vonatkozású megállapítása megalapozott. A vádlott több vallomásában, következetesen hangsúlyozta fegyverszerzési célzatát: „gondoltam, hogy fegyvert is szerzek” (nyomozati irat 36. kötet 259. oldal) Később ilyen tartalmú kijelentését többször megismételte (nyomozati irat 36. kötet 263. oldal, 291. oldal, 293. oldal, 299. oldal, 303. oldal és 317. oldal) Kijelentette azt is, hogy: „a robbanás után odamentem a rendőrökhöz, el akartam venni a fegyverüket” (nyomozati irat 36. kötet 271. oldal). A vádlotti vallomást cáfoló körülmény nem merült fel. A kijelentés következetessége és a vádlott személyiségjegyei miatt a vallott cél komolysága tekintetében nem támasztható ésszerű kétely.

A vádlottat a robbantás végrehajtásában személyes érdekek vezérelték, amiből önmagában is realitással következik, hogy a robbantást maga hajtotta végre.

A védő szerint a robbantás elkövetőjét ábrázoló térkamera felvételek alapján kizárható, hogy a robbantást a vádlott hajtotta végre.

A védő véleménye szerint a törvényszék nem kellően felderített módon és iratellenes adatokból következtetve állapította meg, hogy az elkövetőről készült kamerafelvételek a vádlottat ábrázolják. A megalapozatlanság oka, hogy az elkövető testmagasságra tett megállapításokon kívül eső egyéb fizikai tulajdonságokra a bíróság nem folytatott szakértői bizonyítást. A megállapítás iratellenessége abból adódik, hogy az orvos szakértő az elkövetőt a vádlottnál lényegesen alacsonyabb személyként határozta meg.

Ezzel kapcsolatban a következőkre kíván rámutatni a másodfokú bíróság.

Az 1. számú orvosszakértő szóban ismertetett szakvéleménye nem csak az elkövető testmagasságra, hanem más a testalkati sajátosságaira és az életkorára vonatkozó adatokat is tartalmazott (72. tárgyalási jegyzőkönyv 34. oldal utolsó bekezdés). Az e körben írtak nem zárják ki a vádlott személyazonosságát, a 20-25 éves elkövetői életkorra tett szakértői megállapítás pedig kifejezetten megerősíti azt.

A nyomozás során adott véleményében az orvosszakértő a testmagasság meghatározásakor a hibahatárokat nem szerepeltette. A szakértő átlagértéket határozott meg, amely 170 cm volt.

A szakértő jelezte azt is, hogy a jó minőségűnek tekinthető felvételek ennél nagyobb testmagasságot valószínűsítene. Ezt figyelembe véve és a testtartás alapján valószínűsítette azt, hogy a tettes 170-175 cm magas személy (nyomozati irat 8. kötet 143-272. oldal).

A szakértő tárgyalási meghallgatásakor írásbeli véleményét két irányban korrigálta. Egyrészt leszögezte, hogy a testtartásból adódó különbség a figyelembe vettél nagyobb is lehet, másrészt ekkor már megjelölte a korábban meghatározott értékekhez rendelhető hibahatárokat is, így adódott a becsült testmagasság a 168-182 cm közé eső tartományba (72. tárgyalási jegyzőkönyv 34. oldal 5 bekezdés).

Figyelmet érdemel az a tény is, hogy a 4. számú fotó-, és videó szakértő az elkövető magasságát - kontroll személy igénybevételeivel - nagyobb, mint 174 cm-ben határozta meg (nyomozati irat 9. kötet 95. oldal).

Utalni kíván a másodfokú bíróság arra, hogy a hibahatárokkal történő kalkuláció a jogalkalmazásban általánosan elvárt követelmény (BH1996. 459.).

A vádlott testmagasságát az első fokon eljáró tanács elnöke 183-184 cm körülire becsülte, a vádlott fogva tartásba helyezésekor készült fényképek alapján (72. tárgyalási jegyzőkönyv 75. oldal 2. bekezdés, felvételek például nyomozati irat 9. kötet 257-263. oldal).

Jelen esetben azonban a testmagassággal kapcsolatos különböző megállapítások nem tekinthetők pontosnak. A szakértő kiemelte, hogy a kamerafelvételek alapján a vádlott testmagassága csak becsülhető volt, mert a kamerák látószöge és az ábrázolt személytől való távolsága alapján a torzító hatással számolni kell (72. tárgyalási jegyzőkönyv 34. oldal 2. bekezdés). A vádlott testmagasságát ugyancsak becsléssel állapította meg a tanács elnöke. Az orvos szakértő e vonatkozásban is felhívta a figyelmet arra, hogy a testmagasságot a „rabosításkor” készült felvételek alapján sem lehet pontosan megállapítani, mert a képek alapján leolvasható mérték itt is függ a felvételt készítő kamera beállításától (72. tárgyalási jegyzőkönyv 35. oldal 5 bekezdés).

Egyetértett az ítéletábrával a törvényszékkel abban, hogy a pontatlan értékek csak tájékoztató adatokat szolgáltathattak, összehasonlításukból perdöntő bizonyíték nem nyerhető.

Így aggálytalanul elfogadható az orvos szakértőnek az a kijelentése is, hogy a kamerafelvételek alapján „nem zárható ki”, hogy a vádlott látható azokon a képeken, amelyek az elkövetőt ábrázolják (72. tárgyalási jegyzőkönyv 35. oldal 3. bekezdés).

Nem lehet eltekinteni attól a tényről sem, hogy a vádlott elismerte, hogy ő maga látható a robbantás elkövetőjét ábrázoló a körúton, majd azt elkövető távozási útvonalán készült térfigyelő kamera felvételeken, illetve megerősítette azt is, hogy SPAR boltban készült felvételen is ő látható (nyomozati irat 36 kötet 273. oldal).

Erre tekintettel a védő e vonatkozású álláspontja nem elfogadható. A térfigyelő kamerák felvételei nem kizárják, hanem megerősítik azt, hogy a vádlott hozta működésbe a robbanószerkezetet.

A vádlott személyazonosságára vonatkozó bizonyítékok tekintetében a védő rámutatott, hogy a 3. számú tanúnak a térfigyelő kamera felvétel elétárasakor tett kijelentései - szemben a törvényszék megállapításával - nem értelmezhetők úgy, hogy a tanú felismerte a képeken a testvérét (elsőfokú ítélet 59. oldal 1. bekezdés).

A védő álláspontja helyes.

A tanú figyelembe vett kijelentése („nem hiszem el”) közvetett bizonyíték. A kijelentés tartalmából nem következik kizárólagosan a levont első bírói következtetés, így ilyen formában az terhelő bizonyítékként sem értékelhető (BH2003. 145.)

Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek ezt a megállapítását a számba vett és mérlegelt bizonyítékok sorából mellőzte.

A bizonyíték mellőzése nem érinti annak a megállapíthatóságát, hogy a robbantást a vádlott követte el, mert azt nagyszámú egyéb hiteles bizonyíték kétséget kizáróan igazolja.

A védelem indítványozta a 4. számú szakértő és a vizsgálatainál igénybe vett kontroll személy tanúkénti meghallgatását.

A másodfokú bíróság e bizonyítási indítványt ugyancsak elutasította.

Az elkövető magasságával kapcsolatban - elsődlegesen az orvos szakértői véleményben kifejtettek tekintetével - e szakértő meghallgatásától nem várható olyan információ, amely az elkövető személyével kapcsolatban alkalmas lenne az elsőfokú bíróság által tett megállapítás cáfolatára. A kontrollszemély jelenlétével segítette a vizsgálatot, sem a cselekményről, sem a szakértői vizsgálat szakmaiságával nem rendelkezhet érdemi információval.

A védelem több személy tanúkénti meghallgatását indítványozta.

Az ítéletábrával az indítványt elutasította.

Az indítványozottak jelentős részét az elsőfokú bíróság vagy személyesen meghallgatta (a 25. számú tanú, 1. számú tanú) vagy vallomását felolvasással tette a bizonyítás anyagává (5. számú tanú, 7. számú tanú, 8. számú, 13. számú tanú, 10. számú tanú, 11. számú tanú, 12. számú tanú).

E vallomásokat a törvényszék az ítéletében értékelte.

A törvényszék az 5. számú, 7. számú, 8. számú és 13. számú tanúk vallomását azon tanúk csoportjába sorolta, akik nem rendelkeznek olyan információval, amely alapján az elkövető személyét illetően kétséget kizáróan állást lehetne foglalni (elsőfokú ítélet 33. oldal 3. bekezdés). A 10. számú, 11. számú és a 12. számú tanúk vallomásáról megállapította, hogy nem hordoznak olyan információt, amely alapján kétség ébredne a vádlott bűnösségét illetően (elsőfokú ítélet 67. oldal utolsó bekezdés).

Az értékelések tartalmával a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, ezért a tanúk ismételt vagy személyes meghallgatását nem tartotta szükségesnek.

A korábban vallomást nem tevő személyek meghallgatásával kapcsolatos védői bizonyítási indítvány tekintetében az ítélet tábla a következőket vette figyelembe.

Tanúként az hallgatható ki, akinek a bizonyítandó tényről tudomása lehet [Be. 168. § (1) bekezdés].

a 15. számú és 14. számú tanúk vallomásának áttekintéséből megállapítható, hogy e tanúk az elkövető személyéről érdemi információval nem rendelkeznek. A 14. számú tanú a robbanás után több perc elteltével jelent meg az utcán, csak füstöt látott, a történetekről ő maga is másoktól próbált érdeklődni (nyomozati irat 10. kötet 724. oldal). A 15. számú, bár a robbantás pillanatában az utcán tartózkodott csak azt látta, hogy porfelhő száll fel, az elkövetőt ő sem látta (nyomozati irat 11. kötet 127. oldal).

A 16. számú tanú az elsőfokú eljárásban nem szerepelt tanúként. Az elsőfokú ítélet kihirdetése után kelt beadványában jelentette be, hogy „lehetségesen, perdöntő információval tudja segíteni az ügyet” (bíróági irat 109.). Nevezett saját tudomásának tényét, relevanciáját nem jelölte meg, így nem valószínűsíthető meghallgatásának az indokoltsága sem, ezen túlmenően az eljárás eddigi adataiból nem következik, hogy a bejelentő a cselekménnyel kapcsolatos lényeges körülményről érdemi információval rendelkezik.

A védő több képanyag eljárás anyagává tételére is indítványt tett.

Az ítélet tábla a bizonyítási indítványt elutasította.

A felvételek bizonyítás anyagává tételétől releváns információ nem várható.

A 32. számú kamera felvételének megtekintését a védelem az elsőfokú eljárásban is indítványozta. A törvényszék a kamerafelvétel tartalmáról szóló rendőri jelentést ismertette (nyomozati irat 20. kötet 87-91. oldal, 43. tárgyalási jegyzőkönyv 79. oldal). A jelentésből megállapítható, hogy a kamera a robbantás helyszínére teljes mértékben nem lát rá, a felvételen a robbantás helyszínéről futva, pánikban menekülő személyek láthatók, olyan azonban nem, aki nem menekülési céllal hagyta el a helyszínt.

A 13. számú 12. számú tanúk egy közelben tartózkodó társaság tagjaként készítettek felvételt a robbantás utáni körülményekről. A felvétel távolsága a tanúvallomások alapján legalább 30-40 méter (nyomozati irat 10. kötet 53-62. oldal, nyomozati irat 10. kötet 79. oldal) és időben is több perccel a robbantás után készültek.

A 14. számú tanú esetében a felvétel elkészítése és a robbantás között még több idő telt el, maga számolt be arról, hogy a felvételen nem látszik „érdemi” dolog (nyomozati irat 10. kötet 724. oldal). Hasonlóan nyilatkozott 15. számú tanú is (nyomozati irat 11. kötet 127. oldal).

Az I. tényállási pont tekintetében az elsőfokú bíróság tényállásának megállapításai kisebb mértékben igényeltek pontosítást, melyeket a másodfokú bíróság elvégzett.

A vádlott egészségi állapota büntetéskiszabási szempont, így szerepeltetése szükséges.

A sértettek sérüléseinek ítéleti pontosítása a cselekmény tárgyi súlyának megítélése és a sértettek esetleges kártérítése szempontjából bír jelentőséggel.

A másodfokú bíróság nem tartotta megalapozottnak az elsőfokú bíróságnak azt a ténybeli következtetését, hogy a vádlott a homokkomáromi ingatlant a robbanószerkezet leplezett készítési feltételeinek szem előtt tartásával választotta ki. Ilyen adatot a vádlotti vallomás nem tartalmaz, illetve ennek ellent mond 28. számú tanú vallomása, amelyből az következik, hogy a vádlott azért vásárolta az ingatlant, mert nem volt jóban a szüleivel, el akart tőlük költözni (elsőfokú ítélet 37. oldal 3. bekezdés).

A II. tényállási pontban tett ítéleti megállapítások objektív, okirati bizonyítékokon nyugszanak. Ezen bizonyítékok tőle származását a vádlott nem vitatta.

E tényállási pont tekintetében az elsőfokú bíróság megállapításai megalapozottak voltak.

Azt csak a rendelkezésre álló bizonyítékok tartalmából vont ténybeli következtetéssel kellett kiegészíteni a vádlott büntetőjogilag releváns célzata tekintetében.

A törvényszék részéről megállapítottak sorából azonban mellőzendő volt az, hogy a „mi tettük” kezdetű levél fennmaradó részének elküldését pusztán a vádlott elfogása akadályozta meg.

Ilyen közvetlen tartalmú bizonyíték nem merült fel.

Egyéb tényekből - az el nem küldött levél részlet meglétéből és a vádlott elfogásának a tényéből - azonban az írt következtetés nem vonható le kizárólagosan.

A törvényszék okszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére, mindkét tényállási pont tekintetében.

Az elsőfokú bíróság törvényesen és helyes indokok alapján minősítette a vádlott 2016. szeptember 24. napján, a körúton robbantással elkövetett cselekményét emberölés büntette kíséretének, amely öt minősítő körülmény alapján is súlyosabban minősül [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c), e) f), g) pont] (elsőfokú ítélet 74. oldal 2. bekezdéstől 76. oldal 4. bekezdésig).

A törvényszék a 3/2013. Büntető jogegységi határozat szempontrendszer szerint, okszerűen figyelembe vett tények alapján jutott arra a következtetésre, hogy a vádlott célja emberéletek kioltása volt (elsőfokú ítélet 75. oldal 4. bekezdés).

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben e vonatkozásban írtakkal, mindenben egyetértett (elsőfokú ítélet 74. oldal 5. bekezdéstől 75. oldal 4. bekezdésig).

A védő vitatta, hogy a vádlott élet kioltására irányuló szándéka megállapítható.

Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a tűzszerész szakértő véleménye szerint a vádlott által készített robbanószerkezet 5 méteren belül volt alkalmas a halálos eredmény okozására, a vádlott pedig megvárta, hogy a rendőr sértettek a robbanó szerkezet ilyen hatóköréből kihaladjanak.

Ez az érvelés téves.

A tűzszerész szakértő véleményéből nem következik az, hogy az adott robbantás az epicentrumától mért 5 méteres távolságon kívül ne lett volna alkalmas emberéletek kioltására (elsőfokú ítélet 56. oldal 4. bekezdés). A tűzszerész szakértő idézett megállapítása - különösen a robbanószerkezet szögekkel szerelt volta és elhelyezésének a robbanás hatását felerősítő jellege miatt - a távolság tekintetében nem abszolutizálható.

A robbantás során a kirepülő repeszek hatására mindkét rendőr sértett közvetlen életveszélyes sérülést szenvedett, haláluk bekövetkezése csak a véletlen szerencsének és az orvosi beavatkozásnak

köszönhetően maradt el. Ez a tény egyben azt is jelenti, hogy a rendőr sértettek a robbantás pillanatában a szerkezettől olyan távolságra haladtak, amely alkalmas volt életüket kioltó sérülés okozására.

Ezen túlmenően azonban a vádlott nyilvánvalóan tévesen határozta meg azt, hogy a rendőr sértettek milyen távolságban voltak a szerkezettől, amikor azt, működésbe hozta. A vádlott ezt a távolságot becsléssel állapította meg. Objektív adat azonban az, hogy 3. számú sértett a robbantás epicentrumától 8,1 méter távolságban volt, mert ezt a nyomozó hatóság utólag méréssel meghatározta (nyomozati irat 9. kötet 417. oldal). E tanú vallomásából egyértelműen kitűnik az is, hogy a rendőr sértettek mögötte haladtak, vagyis a robbantó szerkezethez közelebb voltak, mint ő (18. tárgyalási jegyzőkönyv 20. oldal).

Ez a körülmény reálissá teszi az elsőfokú ítéletnek azt a ténymegállapítását, hogy a robbantás pillanatában a rendőr sértettek a robbanószerkezettől mintegy 5 méteres távolságban tartózkodtak (elsőfokú ítélet 6. oldal 5. bekezdés).

A vádlott élet kioltására irányuló szándékát beismerő vallomásának egyes elemei közvetlenül is igazolják.

A vádlott elmondta, hogy a szögeket a nagyobb rombolóhatás érdekében helyezte el a szerkezetben, hogy tisztában volt azzal, hogy a robbanás erejétől kirepülő szög képes halálos sérülést okozni, és azt is, hogy kevesellte a robbantás tényleges hatását.

Így nyilatkozott: „nem akartam ölni, de tudtam, hogy mi a hatása (...) végül is mindegy volt, amikor elhatároztam (...) Végül is akár (...) egy szög is elég” (nyomozati irat 36. kötet 263. oldal)

„A szögeket azért tettem bele a szerkezetbe, mert volt egy félelmem, hogy nem fogja hozni a kellő eredményt (...) a kellő eredmény az volt végül is, ami történt (...) tudtam, hogy a szög növeli a robbanószerkezet erejét (nyomozati irat 36. kötet 265. oldal, azonos tartalommal: 305. oldal). „Arra is számítottam, hogy (...) akár meg is halhatnak. (...) nem rombolt annyit, amire számítottam (nyomozati irat 36. kötet 311. oldal).

A szándék célzatos jellegét az előre kiterveltség és az aljas cél megállapítását megalapozó - kizárólag egyenes szándékkal elkövethető - körülmények szükségszerűen indokolják.

A törvényszék helyesen határozta meg az emberölés kísérletét minősítő körülményeket is. E tekintetben a másodfokú bíróság csak egy kisebb pontosítást látott szükségesnek.

Az előre kitervelt elkövetés megállapítása mindenben megfelelt a jogszabály értelmezése körében kialakult joggyakorlatnak.

E minősítő körülménynél a szándék kialakulása és fejlődése, a cselekmény elkövetésének és az elkövetés következményeinek mérlegelése fokozza a cselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességét. E körben nyer értékelést az elkövetés helyének, idejének, módjának előre történő elhatározása, a végrehajtás érdekében történő várakozás, az elkövetési mód átgondolása, a környezet, megközelítési útvonal előzetes felmérése, a végrehajtás eszközének az előzetes elkészítése, a szándék eltökélt jellege (EBH2013. B.7., BH2014. 326., BH2001. 6., BH199. 436., BH1993. 213.).

Az elsőfokú ítéletben írtak szerint mind ténybeli alapon, mind annak jogi értékelése tekintetében helyes továbbá az emberölés büntette kísérletének a hivatalos személy sérelmére, a több ember sérelmére és a több ember életét veszélyeztetve történő minősített elkövetésének a megállapítása is (elsőfokú ítélet 76. oldal 4. bekezdés).

A rendőr hivatalos személy [Btk. 459. § (1) bekezdés, 11. k) pont)].

A több emberen elkövetett emberölés, kettő vagy több különböző passzív alany sérelmére történő elkövetést feltételezi (EBH2002. 731.).

A több ember életét veszélyeztetve elkövetett emberölés körében a „több emberen” fogalmán a határozatlan számú személyösszességet, vagy legalább két embert kell érteni. Ez esetben az elkövető szándéka egy vagy több ember megölésére irányul, de a tudata átfogja azt is, hogy cselekményével ezen túl legalább további két ember életét veszélyezteti. Az egyrészt több emberen, másrészt több ember életét veszélyeztetve történő elkövetés együttes megállapítása nem zárja ki egymást (3/2013. BJE. II.7. pont).

A vádlott vallomásaiban nem hagyott kétséget a felől, hogy több rendőrt akart megölni: „azért néztem, hogy merre vannak járőrök, mert őket céloztam”, „csak az volt a lényeges, hogy rendőr legyen a célpont”, „nekem kifejezetten az volt a célom, hogy rendőrök sérüljenek meg” (nyomozati irat 36. kötet az idézett kijelentések sorrendjében 261. oldal, 263. oldal, 269. oldal).

A vádlott többször hivatkozott arra is, hogy emlékei szerint a robbanás pillanatában 5-6 civil személy volt a helyszínen, akik 6-8 méterre voltak a rendőröktől (nyomozati irat 36. kötet 275-277. oldal és 295. oldal).

Az irányadó jogelveknek megfelelően ismertette a törvényszék az aljas indokból, illetve célból történő elkövetés megállapításánál irányadó szempontokat is (elsőfokú ítélet 76. old. 3. bek.).

E körben a másodfokú bíróság álláspontja csak annyiban tér el az elsőfokú ítéletben megállapítottól, hogy értékelése szerint a vádlott cselekményét aljas célból követte el. E körülménynek a szándék intenzitásából vont jogi konzekvenciák miatt van jelentősége.

Ez a fordulat azért állapítható meg, mert a vádlottat egy jövőbeni helyzet megteremtése, a fegyver megszerzése és egy további cél, a megszerzett fegyverrel további bűncselekmények elkövetése mozgatta (elsőfokú ítélet 5. oldal 4. bekezdés, 6. oldal 6. bekezdés).

A fegyver megszerzése csak közvetett módon testesít meg anyagi előnyt, így nem a nyereségvágyból történő elkövetés keretében értékelendő.

A további bűncselekmények elkövetésére történő fegyverszerzés, pedig egyértelműen mélyen elítélendő célképzet, ami megalapozza a súlyosabb minősítés megállapíthatóságát.

Az elsőfokú ítéletben e körben tett, az aktuális társadalmi, politikai helyzetre történő utalást a másodfokú bíróság mellőzi, mivel az ilyen irányú tudati kapcsolat nem volt a bizonyítás tárgya, így ezzel összefüggésben megállapítás sem tehető (elsőfokú ítélet 76. oldal 3. bekezdés utolsó mondata).

Helyes az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása is, hogy az élet elleni cselekmény kísérleti szakban maradt. A kísérlet teljes befejezett, mert a vádlott mindent megtett a befejezett cselekmény megvalósítása érdekében.

Az elsőfokú bíróság a II. tényállási pontban írt cselekmény történeti tényállását lényegét tekintve a vádban írtakkal egyezően állapította meg.

A rögzítettek két jogilag releváns magatartást tartalmaznak.

Egyrészt azt, hogy, a vádlott 2016. szeptember 24. napját követően is engedély nélkül tartott robbanóanyagot a homokkomáromi ingatlanában (elsőfokú ítélet 9. oldal 3. bekezdés).

Másrészt azt, hogy a vádlott a szeptember 24-ei robbantás után arra az új elhatározásra jutott, hogy az általa tartott robbanóanyag felhasználásával anyagi előnyhöz kíván jutni, amelyet speciális módon, állami szerv tevésre kényszerítése útján kívánt elérni.

E tényállási pont jogi értékeléséről a vád, a védelem és az elsőfokú bíróság eltérő álláspontot alakított ki.

Az első fokon eljáró ügyészség a tényállásnak ezt a részét mind a vádiratban, mind a perbeszédében terrorcselekmény büntette előkészületének minősítette [Btk. 315. § (1) bekezdés], a robbanóanyaggal visszaélés büntettét e tekintetben a terrorcselekmény eszközcselekményeként jelölte meg, erre tekintettel azt önállóan nem értékelte (vádirat 8. oldal). A fellebbviteli főügyészség a terrorcselekmény befejezett alakzatának a megállapítását látta törvényesnek.

A védelem úgy értékelte, hogy a vádlott magatartása nem volt tényállásszerű, bűncselekményként nem értékelhető.

Az elsőfokú bíróság a cselekményt terrorcselekmény büntette kísérletének minősítette. A törvényszék jogi érvei szerint a terrorcselekmény eszközcselekménye az emberölés büntette, a vádlott magatartását a korábbi robbantási cselekménnyel egységben kell értékelni, ez által válik a terrorcselekmény kísérletévé, a „magatartás túlmutat az előkészület fogalomkörén” (elsőfokú ítélet 78. oldal 4. bekezdés).

A másodfokú bíróság sem a törvényszék, sem a fellebbviteli főügyészség érveivel nem értett egyet. A terrorcselekmény elsődlegesen számításba jövő törvényi tényállását az elsőfokú bíróság jogszabály hűen ismertette, amely a Btk. 314. § (1) bekezdés a) pontban meghatározott eset (elsőfokú ítélet 77. oldal 56. bekezdés).

A jelzett jogszabályhely jelen cselekmény szempontjából releváns törvényi tényállási elemei: a speciális célzat, vagyis az állami szerv, tevésre kényszerítése, speciális módon, vagyis a törvényben felsorolt bűncselekmények valamelyikének az elkövetése által.

A kényszerítés erőszak, vagy fenyegetés megvalósulása révén történhet (Btk. 195. §). A fenyegetés súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen [Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pont]. Hangsúlyozandó azonban, hogy a kényszerítés csak az elkövetői célképzet része és nem része az elkövetési magatartásnak, így ilyen mozzanatot a cselekmény megkezdéséhez nem kell kifejezni.

A lehetséges elkövetési magatartások tételesen meghatározottak [Btk. 314. § (4) bekezdés]. E bűncselekmények a terrorcselekmény eszközcselekményei. A felsorolás tételes, amelyet szűken kell értelmezni. Az eszközcselekmények között szerepel mind az emberölés, mind a robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés büntette [Btk. 314. § (4) bekezdés a), illetve f) pont].

A terrorcselekmény elkövetési stádiuma nem közvetlenül igazodik a felsorolt eszközcselekmények elkövetési stádiumához.

A Btk. 314. § (1) bekezdése szerinti terrorcselekmény alapesetének a kísérlete kizárt, mivel az eszközcselekmények célzatos megkezdésével a terrorcselekmény befejezetté válik.

A Btk. 315. § (1) bekezdése a 314. § (1) bekezdés szerinti terrorcselekmény tekintetében is önállóan megfogalmazott alakzatként az előkészületi magatartásokat is büntetni rendeli (sui generis előkészületi bűncselekmény). A bűncselekmény büntetési tétele enyhébb a 314. § (1) bekezdésben írt terrorcselekményre irányadónál.

A Btk. 315. § (1) bekezdésében meghatározott terrorcselekmény, e bűncselekmény enyhébb megítélésű önálló, ugyancsak terrorcselekményként nevesített alakzata:

„Aki a 314. § (1) vagy (2) bekezdésében meghatározott büntett elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Ebből azonban az is következik, hogy állami szerv kényszerítése céljából végrehajtani tervezett emberölés elkövetését könnyítő feltételek biztosítása e tényállás keretében értékelendő.

A konkrét tényállás alapján megállapítható volt, hogy a vádlott állami szervet kívánt tevésre kényszeríteni, azt kívánta elérni, hogy Belügyminisztérium neki egymillió eurót fizessen.

A vádlott célzata a számítógépén elkészített és őrzött dokumentum tartalmából volt megismerhető. A cselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége, hogy a levélből a vádlott mennyit, mely részeket küldte el, vagy elküldött-e egyáltalán valamit, és így annak sem, hogy a Belügyminisztérium megismerhette-e a fenyegetés konkrét tartalmát. Emiatt a másodfokú bíróság nem látta indokát annak, hogy az ügyészi indítványnak megfelelően a tényállást kiegészítse az elküldött levélrészlet tartalmával.

A vádlott szándéka komoly és konkrét volt.

Ebből a szempontból bír jelentőséggel az, hogy a vádlott végrehajtotta a szeptember 24-ei robbantást. Vagyis megállapítható, hogy ilyen cselekmény végrehajtása részéről nem ütközik sem morális sem technikai akadályba.

A szándék komolyságát vitató védői állásponttal az ítélet tábla nem értett egyet.

A vádlott a célját a 2016. szeptember 24. napján történnél nagyobb erejű robbantással kívánta elérni. A tervezett cselekmény - a párhuzam folytán - tartalmazza az emberi élet kioltásának a célját is.

Helyesen határozta meg tehát az elsőfokú bíróság azt, hogy a terrorcselekmény eszközcselekménye jelen esetben, az emberölés.

A másodfokú bíróság nem osztotta a fellebbviteli főügyészség álláspontját a tekintetben, hogy a terrorcselekmény eszközcselekménye jelen esetben a robbanóanyaggal visszaélés. E cselekmény elkövetése az adott esetben a robbanóanyag engedély nélküli birtokban tartása révén állapítható meg. Az engedély nélkül tartott robbanó anyag birtoklása a konkrét körülmények között önmagában nem alkalmas a súlyos, komoly félelem kiváltására. Ezt a célt csak a robbanóanyag felhasználásával lehet elérni, ami jelen esetben emberölés céljából történt volna. Vagyis a robbanóanyag használata az emberölés elkövetésének lett volna az eszköze; a robbanóanyaggal, robbantószerrel visszaélés, mint eszközcselekmény az adott tényállásban nem jön számításba a terrorcselekmény kapcsán.

A vádlott a robbanószer birtoklásával az emberölés elkövetésének a feltételét biztosította.

A fentiek miatt a másodfokú bíróság a terrorcselekmény elsőfokú ítéletben írt minősítését megváltoztatta, e bűncselekményt a Btk. 315. § (1) bekezdése szerinti, enyhébb megítélésű terrorcselekményként minősítette.

Törvényesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott elkövette a robbanóanyaggal, robbantószerrel visszaélés büntetettét is [Btk. 324. § (1) bek.].

A vádlott által előállított, a merénylet során használt, majd a homokkomáromi ingatlanban tartott ammónium-cukor keverék, és HMTD robbanóanyagok voltak. Ennek jogszabályi háttérét az elsőfokú bíróság helyesen jelölte meg (elsőfokú ítélet 77. oldal 3. bekezdés).

A meghatározottal teljes tartalmi azonosságban áll a tűzszerész-szakértői vélemény, amely szerint a működésbe hozott anyag főtöltete 2,5 kg TNT egyenértékű, és megfelel egy közepes erejű, közepes detonáció képességű robbanóanyagnak (nyomozati irat 7/A. kötet 530. oldal).

Tény, hogy a vádlott nem rendelkezett engedéllyel robbanóanyag gyártásához és tárolásához, így magatartása e tekintetben is tényállásszerű.

Az elkövetési idő a készítéstől a jogellenes tartás befejezésig, vagyis legalább 2016 nyarától, 2016. október 19. napjáig tartott. Így a bűncselekmény tényállásában mind a I., mind a II. tényállási pontban e tekintetben írtak értékelést nyertek.

Törvényesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy vádlott által elkövetett három bűncselekmény bűnhalmazatot képez. A bűnhalmazat megállapítása a Btk. 6. (1) bekezdésén alapul.

A törvényszék a büntetéskiszabás körében érvényesülő súlyosító és enyhítő körülményeket javarészt helyesen sorolta fel.

Ugyanakkor a másodfokú bíróság az e tekintetben figyelembe vehető körülmények pontosítását, és súly szerinti értékelésének módosítását látta szükségesnek az ítélkezési gyakorlatban kialakult elvek és szempontok alapján (56. BK. vélemény).

Az elsőfokú bíróság által enyhítő körülményként megjelölt büntetlen előéletnek alig van jelentősége, mert a vádlott az öt minősítő körülmény révén is súlyosabb megítélésű élet elleni cselekmény megvalósításával kiemelkedően súlyos bűncselekményt követett el. Esetében a bűnre indító motívumok végleges túlsúlyára lehet következtetni. Csökkenti a büntetlen előélet enyhítő hatását a vádlott fiatalabb életkora is (II. 1.).

E vonatkozásban az ügyészi átiratban foglaltak helytállóak.

A kísérlet enyhítő hatása ugyancsak súlytalan. A terrorcselekmény minősítésének a megváltoztatása miatt a vádlottnak csak egy, az életet támadó cselekménye maradt kísérleti szakban. E cselekmény vonatkozásában pedig a vádlott mindent megtett a befejezettség érdekében (III.1.).

A Fellebbviteli Főügyészség e körben ugyancsak helyesen fejtette ki érveit.

A számbavettekén túl azonban további enyhítő körülmény, hogy a vádlott nem gyógyítható betegségben szenved, amely aktivizálódása esetén a büntetés elviselését megnehezítheti (II.12.).

A törvényszék által felsoroltakon túl jelentős nyomatékú súlyosító körülmény, hogy az élet elleni bűncselekményt nagyszámú minősítő körülmény is súlyosabb megítélésűvé teszi (III.5.).

Jelentős a súlyosító hatása annak is, hogy mindkét sértett sérülései maradandó fogyatékosság hátrahagyásával gyógyultak, illetve, hogy a robbantás során anyagi javak is jelentős mértékű sérelmet szenvedtek (III.3.)

Súlyosító körülményként kel értékelni, hogy a jövedelemmel nem rendelkező vádlott a szükségleteit illegális tevékenységek révén kívánta kielégíteni, amely törekvés a jelen eljárásban elbírált terrorcselekmény másodlagos céljában - az állami szerv kényszerítése révén megszerezni kívánt vagyoni előny formájában - is megjelent (II.3.). Nyomatékos súlyosító tényező, hogy a vádlott által megvalósított robbantás a lakosság biztonságérzetének megingatására alkalmas cselekmény volt (BH.2004. 265.)

Helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a büntetéskiszabási célok csak életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásával érhetők el.

A vádlott esetében az alkalmazást kizáró körülmény nem áll fenn [Btk. 41. (1) bekezdés].

Az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása amellet is indokolt, hogy másodfokú bíróság csak egy, ilyen büntetési tétellel is fenyegetett cselekményt látott megállapíthatónak a vádlott terhén.

Következetes az ítélkezési gyakorlat a tekintetben, hogy a többszörösen minősülő élet elleni cselekmények esetében az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása általában szükséges (EBH2018. B.20., EBH2015. B. 28., BH2014. 326, BH2012. 57.).

Jelen esetben az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását a többszörösen minősülő élet elleni cselekménnyel bűnhalmazatban álló további két cselekmény súlya és jellege is indokoltá teszi.

A vádlott esetében nem áll fenn olyan körülmény, amely miatt a törvény kizárná a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét.

Helyesen döntött a törvényszék, amikor nem zárta ki ezt a lehetőségét.

Nem hagyható figyelmen kívül az az objektív körülmény, hogy az élet elleni cselekmény kísérleti szakban maradt.

Jelentősége van a vádlott fiatalabb életkorának is. Ilyen korú vádlott esetén az emberiességi szempontokat is figyelembe véve, lehetőség szerint meg kell adni az esélyt arra, hogy középkorú felnőttként visszatérhessen a társadalomba.

A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét azonban a törvényszék eltúlzottan enyhén, túl korai időpontban határozta meg.

A legkorábbi időpontként meghatározott 25 év nem áll arányban a vádlott által elkövetett cselekmények tárgyi súlyával és a vádlott bűnösségének mértékével.

E tekintetben az alkalmazott jogkövetkezmény lényeges súlyosítása volt indokolt [Be. 606. § (4) bekezdés].

Az ítéletábra a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontját 30 évben határozta meg (Btk. 43. § (1) bekezdése).

A törvényszék a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően határozta meg a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát. A fegyház fokozat alkalmazandóságát az elsőfokú ítéletben felhívottakon túl a Btk. 41. § (2) bekezdése is megalapozza.

Törvényes az előzetes fogva tartásban töltött idő beszámítására vonatkozó rendelkezés.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy a bűnjelekkel kapcsolatos ítéleti rendelkezés - egyes bűnjelek sorszám szerinti megjelölése tekintetében kisebb elírást tartalmaz, melyek tekintetében az elsőfokú rendelkezéseket korrigálta, megjelölte továbbá a bűnjelek kezelésének helyét és számát is.

Az elsőfokú bíróság a vádlottat valamennyi bűnügyi költség megfizetésére kötelezte. E költség rendkívül tetemes, 110.042.535.- forint. Tagadhatatlan, hogy a vádlott cselekményének felderítése igen széles körű szakértői bizonyítást tett szükségessé. Ugyanakkor megállapítható az is, hogy a nagy költségű genetikai szakértői bizonyítás egy része a vádlott magatartásával összefüggésbe nem hozható ok miatt merült fel, így az egyébként szükséges bizonyításhoz viszonyítva indokolatlan volt. Mivel a genetikai szakértői véleménnyel felmerült költség jelentősebb része szükségtelenül merült fel, a vádlottat ennek viselése alól mentesítette a másodfokú bíróság [Be. 574. § (3) bekezdés.].

Az ítéletábra a mentesítés mértékét, az államot terhelő bűnügyi költség összegét 70.000.000.- forintban állapította meg.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét e vonatkozásban is megváltoztatta (Be. 606. § (1) bekezdés).

Az elsőfokú ítéletnek a megváltoztató rendelkezéssel nem érintett részeit a másodfokú bíróság helybenhagyta (Be. 605. § (1) bekezdés).

Az ítéletábra rendelkezett annak a fogva tartási időnek a szabadságvesztés tartamába történő beszámításáról, amely az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú ítélet kihirdetéséig telt el [Btk. 92. § (1) bekezdés].

Budapest, 2019. év március hó 12. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.

Dr. Fülöp Ágnes Katalin s.k.

. Lőrinczy Attila István s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 14.B.1615/2017/98. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 16.Bf.283/2018/27. számú ítéletében írt változtatásokkal vádlott vonatkozásában 2019. év március hó 12. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2019. év március hó 12. napján

. Ujvári Ákos s.k.  
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:  
tisztviselő